ՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ—ԹԻՒ 603 Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1898 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 13-25 10 ՃԷՄԱԶ՛՛ԻԼ ԱԽ՛՛ 1316 13 ԹՇՐԻՆ՛՛ ԷՎ՛՛ 1314 Բ. ՏԱՐԻ, ԹԻՒ 603

«بوزانتیون»
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته، صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
بوزانت كچیان
مطبعه و اداره خانه‌سی بابعالی جاده‌سنده ۲۳-۲۵ نومرولی
دائرهٔ مخصوصه‌ده در

20 ՓԱՐԱՅ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱՅ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Litteraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djaddéssi, No. 23 _ 25.
CONSTANTINOPLE

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԲՆԻԿՔ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆՔ ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Մրցակցութիւն մը, և անոր պատասխանը.—Գերման գաղութները Ռուսաստանի, Կովկասի, Ամասիոյ, Սամսոնի և Ադանայի կողմերը.— Օտար դրամագլուխ եւ Յունահպատակներ Թուրքիոյ մէջ.— Մերայինց առեւտրական պարտքը։

Շատեր կ'վախնան որ գերման վաճառականներուն, ճարտարագործներուն, երկրագործներուն և արհեստաւորներուն Արեւելքի մէջ գործի ձեռնարկելն իրենց հացէն կրնայ զրկել նոյն ասպարէզներուն մէջ աշխատող բնիկ տարրերը։

Գերմանական խելքը, տոկուն աշխատութիւնը, գիտութիւնն, արհեստական ու մեքենագործական ընդունակութիւնը, գերման ազգին յատուկ բացառիկ առաւելութիւններով հանդերձ, ա՛յն աստիճան հանրածանօթ են որ այդ կարծիք շատերու համար անժխտելի հաւաստիքներու կարգն անցած է։ Զայն հերքելու ձեռնարկելն անգամ ծիծաղելի պիտի թուէր։

Բայց իրա՞ւ այնպէս է։— Կ'յիշենք որ Աղեքսանդր Ա., Նիքոլա Ա. և Աղեքսանդր Բ. կայսրներուն օրով [որք գերմանասէր էին ջերմագինս] գերման գաղութներ հաստատուեցան բուն Ռուսաստանի և Կովկասի մէջ, այլապէս ստուար և կարեւոր քան ինչ որ ցարդ տեսանք մեր կողմեր, բայց անոնք ո՛չ միայն տնտեսական վնաս չտուին ռուս ժողովրդին զանազան խոնարհ կամ միջին դասերուն, այլ և ուղղապէս նպաստամատոյց եղան երկրագործութեան, գիւղատնտեսութեան կամ ագարակագործութեան եւ վաճառականութեան, մանաւանդ ցորենի վաճառականութեան։ Յիշեալ երեք Զարերը զանազան առանձնաշնորհներ տուին այս գերման գաղթականաց, զանոնք քաջալերելու համար որ Գերմանիոյէն գան և հաստատուին Ռուսիոյ մէջ։ Կրօնական, կրթական, նոյն իսկ վարչական ինքնավարութիւններ շնորհեցին անոնց։ Հիմակ ամէն կողմ այն գերման գաղութներ բարգաւաճ վիճակ ունին։ Բայց էն կատաղի հակագերման ռուս թերթերն անգամ չգրեցին թէ անոնք ռուս գիւղացիին կամ քաղաքացիին հացը կ'խլեն բերնէն։ Նոքի ատեններն, երբ գերմանասիրութեան մշակն անցաւ և ֆրանսասիրութիւնն օրակարգ եղաւ, յիշեալ ռուս թերթերը գանգատեցան այս գերման գաղութներէ իբրեւ քաղաքական և կրօնական վտանգ երկրին համար. իբր թէ կրնան եղեր Գերմաններուն օգնել եթէ գերմանեւռուս պատերազմ մը ծագի, կամ կ'քաջալերեն և կ'հովանաւորեն եղեր ռուս աղանդաւորներն, որք առ հասարակ մօտ են Լութերականութեան զոր կը դաւանին այս գերման գաղութներ։ Բայց այս խնդիրներ մեզ հետ առնչութիւն չունին ներկայ լոկ տնտեսական խնդրոյն քննութեան մէջ։

Աղեքսանդր Ա., Նիքոլա Ա. և Աղեքսանդր Բ. Զարերուն գիտումը ճշտիւ իրագործուեցաւ այս գերման գաղութներու հաստատումով։ Անոնք երկրագործութեան և ճարտարագործութեան մէջ ռուս ժողովրդեան ուսուցիչներն եղան։ Ընտանեկան կենաքի, առտնին կարգ ու սարքի ընտիր օրինակներ ցոյց տուին։ Բարեկարգ դպրոցներ հիմնեցին իրենց տղոց համար։ Տիպար ագարակներ հաստատեցին, որք կարագ, պանիր ու զանազան կենդանիներ յաջողապէս կ'արտադրէին։ Առաջին անգամ անոնք էին որ երկրագործական մեքենաներ մուտ ցուցին Ռուսիա։ Անոնք էին որ մեքենայի միջոցաւ կարագն աւելի առատ և աւելի մաքուր արտադրելու կերպը ցուցուցին Մուժիկին և անոր Կոսրոտին տիրոջը, կամ Պօյարին։ Մեղուաբուծութիւնն ու այգեգործութիւնը մինչեւ մէկ աստիճան, իսկ շերամաբուծութիւնը գրեթէ ամբողջովին գերման գաղթականներն էին որ բերին եւրոպական Ռուսիա. [իսկ Հայք առաջին անգամ մտցուցին զայն ի Կովկաս]։ Գետային նոր ջրանցներ բացուելուն պատճառ եղան, որք միայն գերմանական հաճարն ու ցորենը չէ որ կ'փոխադրեն այսօր ի Սեւ ծով։

Մեր մէջ ալ ի՞նչ տեսանք ինչուան հիմա։—Ամասիոյ եւ Հայֆայի մէջ և Անատոլուի երկաթուղիին ուղղութեամբ գերման գաղութներ հաստատուած են, ոմանք 30 տարիէ ի վեր, այլք 15 տարիէ ի վեր։ Անոնք ի՞նչ ազդեցութիւն ունեցան մինչեւ հիմա։

—Այս տողերը գրողն ի վիճակի է այս հարցման մինչեւ մէկ աստիճան անձնական փորձով պատասխանելու։ Ամասիոյ մէջ գերման գաղթականներուն հիմնած ալիւրի, լուցկիի, քօնեաքի և մետաքսի գործարաններն, և այս առթիւ իրենց ըրած ընդարձակ վաճառականութիւնն երկրին մէջ, ուղղապէս նպաստաւոր եղան թէ՛ քաղաքացիներուն թէ գիւղացիներուն։ Քաղաքացին արհեստ սովրեցաւ։ Իրագիտութեան մեծ եւ գործնական դաս մը առաւ։ Հարիւրաւոր հայ կիներ եւ աղջիկներ տեսանք որք պարկեշտ ապրուստ մը կ'շահէին՝ աշխատելով այս գերմանական գործարաններու մէջ, եւ յետոյ անոնց հետեւողութեամբ հիմնուած բնիկ [հայ] գործարաններու մէջ։ Հարիւրաւոր այրեր ալ մէյ մէկ կերպով ապրուստի միջոց կ'գտնէին այն ընդարձակ գործառնութիւններու բերմամբ։ Թերեւս այս է պատճառ որ Ամասիոյ գաւառն երբեք պանդուխտ չի ղրկեր Կ. Պոլիս կամ այլուր, եւ համեմատաբար, Փոքր Ասիոյ էն բարգաւաճ գաւառներէն մէկը կրնայ սեպուիլ։ Գիւղացիներուն մէջ ալ արդիւնաբար մրցում մը մուտ գտաւ. զի լաւագոյն ցորենին և լաւագոյն խոզակին համար մեծ խնդրանք կար քաղաքին մեծ ջաղացքներուն ու գործարաններուն մէջ։ Ուր որ, օրինակի համար, տեղական ջաղացքներն երկու տեսակ ալիւր կ'հանէին, եւրոպականն երեք-չորս տեսակ կ'հանէր։ Ալիւրն ալ այնքան յարգի էր որ Մարսիլիա կը գնէր զայն. Պոլսոյ մէջ ալ ընտիր խմորեղէն շինող վարպետները զայն կ'խնդրէին միշտ։

Գերման ընկերութեան մը ձեռամբ Անատոլուի գծին շինութիւնն անխառն բարիք մը եղաւ նաեւ մերիններուն համար. զի Նիկոմիդիոյ և Ատաբազարի գաւառներուն մէջ բնիկ երկրագործք աղէկ գործ ըրին, և մերազգի վաճառականք, թէ՛ հոն թէ ի Կ. Պոլիս, շահաւէտ գործ մը գտան արմտիքի շահագործութեան մէջ, որուն այնքան մեծ մղում տուաւ երկաթուղին։ Իրաւ, մեք չխնայեցինք մեր քննադատութիւններն այս գծին գերման Ընկերութեան ձեռամբ շահագործման կերպին նկատմամբ։ Բայց այն քննադատութիւնք գործ չունին այս պահուս զմեզ զբաղեցնող սկզբունքի խնդրոյն հետ։ Գիծն ինքնին ամենամեծ օգուտ է երկրին, և այս վկայութիւն, մեր գրչին տակ, թերեւս աւելի արժէք ունի քան յիշեալ գերման Ընկերութեան բարեկամ թերթերուն մէջ, որք չեն դադրիր ի դէպս, երբեմն ալ յանդէպս, գովել փառաբանել զայն։

Ըսել է՝ մերինէն բարձր քաղաքակրթութեան մը պատկանող տարրի մը գաղթումը մեր մէջ՝ անխառն չարիք մը չէ, նա՛մանաւանդ՝ բնաւ չարիք չէ։ — Ինչո՞ւ. որովհետեւ գործունէութեան դաշտը սահմանափակ չէ։ Այսինքն, եթէ առաջ 100,000 տէօնիւմ կ'մշակուէր լոկ տեղային ոյժերով, երբ գաղթական ոյժերով 200 հազար տէօնիւմ մշակուի, առջի 100 հազարին արժէքը չի կոտրիր, բերքն է որ կ'աւելնայ, և այս առաւելութեան մէջ թէ՛ բնիկն իր ապրուստը կ'գտնէ, թէ գաղթականը։ Գաղթականութեան մէջ վտանգ նշմարողներն աս սխալ դրութեամբ ճամբայ կ'ելնեն որ կ'կարծեն թէ մշակուելիքն ընդամենայն 100,000 տէօնիւմ է, և գաղթականն անպատճառ ա՛յս հողին մէկ մասը պիտի խլէ, որով բնիկին հացը բերնէն խլած պիտի ըլլայ։ Բայց ո՛չ. նոր բերքի, նոր արտադրութեան համար ասպարէզ կայ միշտ, և բերքին կամ արհեստական արտադրութեան քանակին աւելնալով, գինը չիյնար անպատճառ։

Նոյն իսկ եթէ գիներն իյնան, չի հետեւիր թէ աշխատող նոր բազուկներու աւելնալը չարիք մ'է։ Օրինակի համար, չերամի առաջ քիչեր կ'բանէին մեր մէջ։ Այն քիչեր լեցուն գներով կ'ծախէին զանոնք։ [Գործանողներ ալ շատ կային անոնց մէջ։] Հիմակ անհամեմատ աւելցած են չերամարոյծք ի Թուրքիա։ Մետաքսի գինն ալ իջած է այժմ։ Այնու հանդերձ, չերամարոյծք առհասարակ շահաւէտ գործ մը կ'ընեն, և նորերու համար տեղ կայ միշտ։

Պէտք է նաեւ յիշենք թէ եւրոպական կատարելագործուած մեթոդներու մուծումն երբեք, ո՛չ մէկ ասպարէզի մէջ, անօթութեան դատապարտած չէ բնիկ աշխատաւորները։ Օրինակի համար, Վոսփորի և Ոսկեղջիւրի վրայ շոգենաւերու բանիլ սկսելէն ի վեր, բնիկ նաւավարներն ու մակուկավարներն ո՛չ միայն չեն պակսած, այլ և ակնյայտ աւելցած են։ — Կարի մեքենային հնարուելէն ի վեր, կար կարող աղջիկները չեն պակսած։ Ընդհակառակն, ա՛լ աւելի աղէկ կ'ապրին։ — Պատրաստ կօշիկներ՝ մեքենայի շնորհիւ՝ մեծաքանակ արտադրութեան պատճառաւ, ո՛չ մէկ վարպետ կօշկակար անգործ մնացած է մեր մէջ։ — 15—20 տարի առաջ, Պոլսոյ մէջ, մէկ-երկու ապահովագրական ընկերութիւն կար։ Հիմա գլուխս մազերուն չափ են, բայց ամէնքն ալ կը գործեն։—Վերջին տարիներս շատ մը մեծամեծ ճաշարանք բացուեցան Պոլսոյ երկու կողմերն ալ։ Բայց այս պատճառաւ պզտիկ ժողովրդական ճաշարանք չգոցուեցան. ընդհակառակն, անոնք ալ աւելցան։—Տուներու մէջ եւրոպական հանքածուխի գործածման սկսելէն ի վեր, մեր բնիկ ածխագործք անօթի չմնացին։—Մեր ժողովրդեան աչքը վախցնող պարագան եղած է պատրաստ հանդերձեղինաց հրէական մեծ տուներուն հաստատումն ի Կ. Պոլիս։ Բայց, նոյն իսկ այդ աննպաստ պարագային մէջ, ցոյց տուէք ինձ վարպետ և խցծայ դերձակ մը որ անգործ մնացած ըլլայ։ —Երբ Իզմիրի կամ Այտընի նահանգին մէջ երկաթուղիներ բանիլ սկսան, կարծուեցաւ թէ ջորեպաններուն եւ ուղտապաններուն գործ չմնաց։ Անոնց ազդեցիկ Էսնաֆութիւնը մինչեւ իսկ պահ մը փորձեց դէմ դնել երկաթուղիին բանելուն։ Բայց անկէ ի վեր ջորեպանք և ուղտապանք ա՛լ աւելի կ'գործեն. զի Անատոլուի դէպ ի սիրտը մխուած գիծը կշտացնելու համար, այսինքն՝ բանող կառախմբերուն ապրանք հասցնելու համար, հարկ անհրաժեշտ է ջորիներով եւ ուղտերով շրջականներէն ու շատ հեռուներէն ալ ապրանք բերել կայարանները։ Թո՛ղ Եւրոպացին բանեցնէ իր հաստատած երկաթեայ գիծը։ Թո՛ղ անոր շուրջը գաղութներ կազմէ, գործարաններ հիմնէ, ևն։ Բայց միշտ կարօտ է բնիկ երկրագործին, բնիկ ջորեպանին կամ ուղտապանին, բնիկ դարբնին և այլագործին, ևն. ևն., որք անհրաժեշտ են իր ձեռնարկութիւններու շահաւէտ ընթանալուն համար։ Ապա թէ ոչ՝ վնաս կ'ընէ գիծն, ինչպէս երբեմն կ'ընէր Հայտար-Փաշայի գիծն, ինչպէս տակաւին մասամբ ալ վնաս կ'ընէին Մերսինի և Եաֆայի երկաթուղիները, կամ Մուտանիա-Պրուսայի հաշխավոր գիծն, իր ... թիթեղեայ կաթսաներով, եւ ձիաւորներէն բաւական հեռք Պրուսա ժամանող «թրէն»ներով, որք այնքան յաջողապէս և պատուաւորապէս կ'մրցին ոտքով քալողներուն հետ։

Ի՞նչ կ'ցուցնեն այս իրողութիւնք ամենքն ալ.—Թէ եւրոպական կատարելագործութիւններ կրնան նոր պէտքեր ստեղծել և ճաշակները նրբացնել, և թէ ամէն ոք, ամէն ճաշակ, ամէն աստիճանի քսակ, իր գոհացումը պէտք է ունենայ։ Եւրոպեան դրամագլուխ, եւրոպեան արհեստ և խելք կրնան զարգացնել երկիրն, և սոյն այս զարգացման մէջ թէ՛ գաղթականն և թէ բնիկն իւրաքանչիւրն իր հաշիւը կըրնայ գտնել։ Այսինքն՝ երբ գաղթականն երկաթուղի շինէ, իր ապրանքը չէ միայն որ կ'փոխադրուի այն գծով։ կամ երբ գաղթականը տեղ մը ագարակ բանեցնէ, և անոր բերքերը փոխադրելու համար կառուղի կամ թրամվէյ հաստատել տայ, այս ճամբաներ իր մենաշնորհը չեն ըլլար, բնիկն ալ անոնցմէ նոյնքան կրնայ օգտիլ իր բերքերն արժեցնելու։ Վերջապէս, երբ գաղութ մը հաստատուած տեղը նիւթական, տնտեսական ընդհանուր պայմաններու լաւութիւն մը երեւի, բնական է որ նոյն շրջանակի ամէն բնակիչք մասնակից ըլլան։

Բայց այս անխուսափելի շահակցութենէ զատ, կայ բարձրագոյն քաղաքակրթութեան մը իր միջավայրը դէպ ի վեր, դէպ ինքն քաշելու զօրութիւնն ու ազդեցութիւնն, որ ա՛լ աւելի բարեգործ կրնայ հանդիսանալ։ Այսինքն՝ իր մօտ տեսնել զարգացած գաղթական մը՝ բնականապէս կ'ներգործէ իր ընտանեկան կրթութեան, վարք ու բարքին, առեւտրական գործառնութեան և արհեստագործութեան գաղափարներուն ու սովորոյթներուն վրայ։ Ասիկա ալ մեծագոյն խթանն է այն յառաջդիմութեան համար որուն մէջ միայն պէտք է փընտռենք մեր ապագայի ապրուստի խնդրոյն լուծումը։

—Բայց կ'առարկեն մերայինք թէ «Հայք ժամանակաւ Հնդկաստանի մէջ շատ շահաւէտ գործեր կ'ընէին, և Անգլիացիներուն հոն հաստատուելէն ի վեր, զրկուեցան իրենց ապրուստէն։»

—Այս առարկութիւն թէ՛ պատմական և թէ տնտեսական ա՛յնքան կարեւոր խնդիր մը կ'յարուցանէ, որ պէտք է վաղը դառ յօդուածով մը խօսինք անոր վրայ, քանի որ այս առաջին յօդուած այնքան երկարեցաւ արդէն։

ՄԱՏԵՆԱԴԱՏԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԳԻՐՔ ՄԸ ՀԱՅՈՒ ՄԸ ԿՈՂՄԷ

«Le fonctionnement de l'Assurance en Turquie.» աս է գրքին անունը. հեղինակութիւն Նազարէթ էֆ. Խաչերեանի։ Քանի մը ամիս առաջ Բարիզի պարբերական հանդէսի մը մէջ հրատարակուած է այդ աշխատութիւն, և հիմակ առանձին հատորի մը մէջ պարփակուելով փոքրիկ սիրուն Պրօշիւր մը կազմած է, որմէ մէկ օրինակ անցեալ օր գրասենեակս հաճեցաւ բերել յարգոյ հեղինակն իբր նուէր բարեկամական։

Տետրակը կամացուկ մը գրասեղանիս վրայ դնելէ յետոյ պատուարժան բարեկամս, պատմեց ինձ թէ ի՛նչ եղած էին իր ջանքերն ու յոգնութիւնք, մինչեւ որ գլուխ հանած էր այդ գործը։ Երկարօրէն բացատրեց անոր նպատակն ու նշանակութիւնը, և յետոյ այն չունչ մը առաւ, ճիշտ այնպէս՝ ինչպէս կ'առնէ մարդ, երբ դժուարութեանց ու պայքարներու սահմանէն անդին անցնելով ինքզինք այլեւս վտանգէ դուրս կ'զգայ, յելումի շրջանին մէջ թեւակոխած գտնայ. այդպէս չունչ մը առաւ յոգնած բարեկամս, եւ սիկառէթ մը վառելով մեկնեցաւ։ Իր մեկնելէն յետոյ զգացի թէ պէտք էր նշանակել պատուական արուեստակցի մը այդ յոգնատանջ աշխատասիրութիւնը, սակայն ի՞նչպէս ընել. նախ և առաջ մէյ մը կարդալ պէտք էր, ու չոր ու ցամաք նիւթ մը գիրքին չէ կարդալ։

Նուէրը կեցած էր հոն, և ես հեռուէն կ'դիտէի զայն, սիրուն տետրակ մը, Բարիզ տպուած, Le Kof ? փողոց որ յիշատակներու մէջէն բնաւ բան մը չէր արթնցըներ։ Վրան կ'կարդայի խորագիրը զոր վերն յիշեցի, տակն ալ «par Nazareth Hatcherian»- աճաւռ հեղինակին յառաջին յատկութիւն մը, սպասելով միւսներուն։ Ֆրանսերէն գործի մը վրայ հայ անուն այնչափ քիչ տեսնուած բան է որ ինքնին բաւական գրգիռ մ'է հետաքրքրութեան։

Երկրորդ առաւելութիւն մ'ալ ունէր այդ գիրքը շատ կարեւոր.... պատեանը կապոյտ էր, բաց կապոյտ, գոյն մը որ միշտ հրապուրած է զիս. ձեռք առի ուրեմն զայն, թէև գիտէի թէ պարունակութիւնը շատ տնտեսական կամ առեւտրական, ընդհանրապէս պիտի չ'ըլլար իր բանաստեղծական պատեանին հետ, որ աս պարագային պէտք էր կամ կարմիր ըլլալ կամ դեղին.[*] սակայն աշխարհի մէջ ո՞ր պատեանն է որ համերաշխ եղած է ներքինին հետ. չէ՞ որ գոյները միշտ տարբերած են էութիւններէն, գիտենք զայդ. բայց դարձեալ, պատեանը կ'պահէ միշտ իր իշխանութիւնը։

Այս խորհրդածութիւններով էր որ բացի Խաչերեան էֆէնտիի «կապոյտ տետրակը». դիպուածաւ էջ մը պարզուեցաւ աչքիս առջեւ. վերէն վար գիծեր, տախտակներ, վիճակներ. ուրիշ էջ մը, միշտ թուանշան եւ հաշիւ, գոցեցի զանոնք։

Հաշիւներէն ամենեւին չեմ ախորժիր, մինչեւ իսկ Սիպիլի տեսակէտով հաշիւներէն. որք փափուկ գրագէտը հազիւ կրցաւ հանկըցընել թէ կ'տարբերին միւս... տափակ հաշիւներէն։ Հաշիւն ըստ իս ըլլայ տափակ, ըլլայ խորունկ, անախորժ է կարդացողին մէջ և անօգուտ. հոն հաշիւներն են որ կ'սխալեցնեն մարդս, և սխալներն են որ շատ անգամ «ուղիղ բանի» կ'բերեն զայն։

Ասիկա անցողակի, իմացընելու համար թէ բարեկամիս տախտակները, վիճակացոյցները, ջերմ ընդունելութիւն մը չ'գտան իմ կողմէս. արդէն արժանի ալ չէին, որովհետեւ ինքն ալ կ'խոստովանի թէ տարրական և երբեմն ենթադրական ծանօթութիւններու ստիպուած է վերածել զանոնք, առ ի չգոյէ ամփոփ եւ կատարեալ «Statistique»ներու, զորս ապահովագրական ընկերութիւններու տեղական գործակալները մերժած են ընծայել իրեն։

Գալով գիրքին միւս մասերուն, այսինքն այն մասերուն ուր հեղինակն ի հանդէս կուգայ անձամբ, և իր գաղափարներով, վերջէն կարդացի զանոնք. շատ երկար չեն, 60-70 էջ. արդէն բոլոր գործը 120ի չափ էջեր կ'բաղկանայ։

Խաչերեան էֆէնտի մեծ ուշադրութեամբ քննած է Ապահովագրական ձեռնարկութեանց Թուրքիոյ մէջ պէտք եղածին պէս բարգաւաճման ու կանոնաւորման միջոցները։ Մ. տը Քուրսիի պէս ինքն ալ տեղական ընկերութիւններու կազմութեան մէջ կ'տեսնէ ճշմարիտ բարիքը, բայց սպասելով ատոր՝ չհակառակիր օտար ընկերութեանց այս երկրին մէջ գործածութեան. ընդհակառակն փափաք կը յայտնէ որ անոնք ալ ծաղկին բազմանան, մրցումէն միշտ երկիրն է որ կ'օգտուի, պայմանաւ սակայն որ այդ ընկերութիւններն ինքնաբերաբար ձեռք առնեն բոլոր այն միջոցները՝ որով միայն կրնան լիուլի վստահութիւն ներշնչել հասարակութեան. ու Խաչերեան էֆ. ցոյց կուտայ այդ միջոցներն՝ որոց մէջ ամէնէն կարեւորն է երաշխաւորութեան գումարը, զոր կ'առաջարկէ այդ օտար ընկերութեանց իւրաքանչիւրին յանձնել Պանքան, յապահովութիւն գործադրութեան իրենց յանձնառութեանց. սակայն ցոյց չի տար թէ՛ ի՞նչ կերպով հարկ է կանոնաւորել այդ գումարին՝ ընկերութեանց համար անձեռնմխելի եւ ո և իցէ ապահովագրեալի մը համար գրաւելի [saisissable] ըլլալու պայմանները. — չի ճշդեր ապահովագրութեան գումարին եւ երաշխաւորութեան գումարին համեմատութիւնն, եւ այդ համեմատութեան միայն ու հաստատ պահուելու եղանակները։ Խաչերեան էֆ. ի մէջ այլոց կ'առաջարկէ նաև որ գործակալներն ի ձեռին ունենան օրինաւոր փոխանորդագրութիւն մը՝ որով իշխանութեան տրուի իրենց՝ յանուն ընկերութեան դատարանաց առջեւ ներկայանալու. ըստ իս ասիկա շատ խառնուած եւ օգտակար ապահովութիւն մ'է. ընկերութիւններն եթէ իրենք դատ ունենան, այդ փոխանորդագրութեամբ կրնան հարուածել ապահովագրեալները։ Բայց այս վերջիններն անոնց դէմ եթէ դատ բանան, պիտի կրնա՞ն ստիպել որ գործակալները գործածեն իրենց դատարան ներկայանալու իրաւունքը. Բնա՛ւ երբէք։ Արտօնութիւնը պարտականութիւն չէ, եւ ատոր դժուարութիւններն, անպատեհութիւնները միշտ կ'կրենք դատարաններու առջեւ, եւ կ'ստիպուինք անուղղակի հնարքներու դիմել։ Գործակալները պէտք չէ միայն արտօնեալ ըլլան դատ վարելու, — ու փոխանորդագրութիւն ընելիքն ատկէ անդին չանցնիր, — այլ նաեւ պարտաւոր ըլլան իրենց դէմ բացուած դատն ընդունելու, և ասիկա այն ատեն միայն կարելի է երբ իր գործակալները փոխանակ Ներկայացուցիչ ըլլալու, ինչպէս որ կ'թուի Խաչերեան էֆէնտի... Մասնաճիւղի Տնօրէն ըլլան, միեւնոյն [juridique] իշխանութիւններով ու պարտականութիւններով իրենց Մասնաճիւղին մէջ, ինչ որ կեդրոնականները՝ կեդրոնին մէջ, ճիշտ Փարիզի Լիոնէի, Բէժիքի կամ Օսմ. Պանքայի պէս։ Ան ատեն հարկ չի մնար «élection de domicile»ի, որովհետեւ այդ «siège de succursale»ներն ալ, ճիշտ siège centralներու պէս, թէ՛ առեւտրական թէ միջազգային օրէնքի պահանջած siège principalները կը դառնան իրենց գործառնութեանց շրջանակին մէջ. հետեւաբար այդ siègeներն իրենց համար (ընկերութեանց մասնաճիւղերուն համար) օրինական բնակավայր կ'համարուի։ Որով Actor Sequitur ն առանց առարկութեան ի գործ կ'դրուի։

Զմոռնանք սակայն որ Խաչերեան էֆ.ի այդ տետրակը, տնտեսագիտական կամ իրաւագիտական լուրջ եւ ամփոփ ուսումնասիրութիւն մը չէ՛. այլ պարզապէս dissertation մը, որուն մէջ խնդրոյն վրայ համառօտ և հարեւանցի քննութիւն մը կատարուելով՝ քանի մը խօսք կ'ուղղուի ընկերութեանց, թէ՛ իրենց և թէ երկրին օգտին համար։

Արդէն ատիկա Խաչերեան էֆ.ի ուսումնասիրութեանց ամբողջ արտադրութիւնը չէ. compte rendu մը միայն է. կարեւորը վերջէն պիտի գայ, ինչպէս որ կ'խոստանայ մեր յարգելի բարեկամը. ան ատեն պիտի ունենանք բուն գործն, որուն մէջ պիտի գտնենք անշուշտ ի՛նչ որ կ'ակնկալէինք, այսինքն նախ և առաջ պատմական ընդհանուր տեսութիւն մը ապահովագրութեանց վրայ, յետոյ օրէնսգիտական ուսումնասիրութիւն մը, որով բացատրուէր թէ ի՛նչ տեսակ դաշինք մ'է ապահովագրութիւնն, և իրաւագիտական ի՛նչ հիմերու կամ սկզբունքներու վրայ հաստատուած. որովհետեւ պարզ ու սովորական contrat մը չէ անիկա, մանաւանդ կենաց ապահովագրութիւնն. յետոյ այլեւայլ երկիրներու օրինագրական վիճակին այդ նիւթին վերաբերեալ մէկ ամփոփումը։ Պիտի փափաքէինք նաև բացատրուած տեսնել այլեւայլ երկիրներու մէջ այդ ընկերութեանց վրայ ի գործ դրուած կառավարական հսկողութեան եղանակները, զանազանելով codifiéները non-codifiéներէն, և յետոյ ուսումնասիրել թէ ի՛նչպիսի ծրագիր պէտք է մեր երկրին, որ շատ տեղերու պէս տակաւին ծովային ապահովագրութեանց յատուկ օրինական տրամադրութիւնները միայն ունի, զոր ի պահանջել հարկին կ'գործածէ նաեւ terrestres ընդհանուր անուան տակ ճանչցուած միւս բոլոր ապահովագրութեանց։

Խաչերեան էֆ. պիտի յաջողի անշուշտ ի գլուխ հանել այդ կարեւոր հեղինակութիւնը. տոկուն և յամառ աշխատող մ'է ինք, մանաւանդ հմուտ օրէնսգէտ մը. հին՝ բայց տակաւին չ'հինցած։

Ա. ՑՐՈՒՇԱՆ

[*]. —Բայց, գուցէ այն ատեն վէպ մը կարծուէր, քանի որ վէպերն առհասարակ դեղին կողքով կ'հրատարակուին Բարիզի մէջ։ Մ. ԽՄԲ.

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՆՈՐ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

[ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի]

ՏՓՂԻՍ, 3 Հոկտ. 98.

Տփղիս համազգային բազմարուեստեան վարժարան մը բանալու խնդիրն արդէն բաւական յուզուած է, ինչպէս նաեւ ոստայնանկներու դպրոց-արհեստանոցի մը։ Յոյս կայ որ եղած դժուարութիւնները հարթուելով, մօտ ժամանակէն գործին ձեռնարկել կարելի կ'ըլլայ։

** Ինչպէս Կովկասեան միւս հայաբնակ քաղաքներ, նոյնպէս և Պաքու, վերջերս հայոց փակուած վարժարաններուն տեղ, նոր ծրագիրներով նոր վարժարաններ կ'բացուին։ Պաքու երեք վարժարան բացուելու է մօտերս, որոց ծախքերը պիտի հոգացուին եկեղեցեաց կալուածներու հասոյթներէն։ Արդ, այս եկեղեցական-ծխական դպրոցներու մասին հրատարակուած նոր օրէնքն իր էութեամբ կ'հաստատէ հետեւեալ կարգն եւս.

Հանրային կրթական նախարարութիւնը, բացուած վարժարաններու վարչութեանց միջոցաւ, պիտի հսկէ գլխաւորապէս ուսումնական մասին, առանձին ուշադրութիւն դարձնելով ռուսաց լեզուի աւելի կանոնաւոր դասաւանդութեանց վրայ։ Տնտեսական մասը ամբողջովին կ'թողուի հոգալ միայն եկեղեցեաց հասոյթներով։ Իսկ կալուածներու կառավարական գրաւումը, ամէն կողմէ յոյսեր և համոզումներ կան, որ ժամանակաւոր է այդ կարգադրութիւն, և ո՛չ թէ մշտական։

** Պ. Մկրտիչ Ամատունի իրաւունք է ստացած կովկ. լեռնային վարչութենէն, որոնելու զանազան հանքեր երկրին այլ և այլ հողերուն մէջ։

** Մօտ ժամանակէն եպիսկոպոսական նոր ձեռնադրութիւններ կ'լինին դարձեալ Էջմիածնայ վանքի մի քանի միաբան արժանաւոր վարդապետներու, որովհետեւ եպիսկոպոսներու պէտք կայ, հոգեւոր վարչութեան կեդրոնին եւ շրջաններուն մէջ։

** Տփղիսի Այգեգործական դպրոցին մէջ, յանուն հանգուցեալ Յովհաննէս Խատիսեանի, որդեգիր տղայ մը պահելու նպատակաւ հաւաքուած է 1700 րուպլի գումար մը։

** Պեդերսբուրկ լոյս է տեսած, եւ սկսուած է ծախուիլ՝ Գ. Կարապետեանցի պատմական մէկ աշխատութիւնը, ռուսաց լեզուով, «Մեծն Պետրոսի յարաբերութիւնները ազգին հետ» անունով։ Աշխատութիւնը հիմնուած է կայսերական հրովարտակներու եւ պաշտօնական վաւերագրերու վրայ։

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

«ՖԱՇՈՏԱՅԷ ԴՈՒՐՍ ԵԼԷՔ», կ'ըսեն Անգլիացիք Ֆրանսացւոց, և ասոնք կը պատասխանեն. «Ո՛չ, հոն պիտի մնանք»։ Այս էր և է տակաւին խնդրոյն վիճակը։ Եթէ Անգլիացիք դուրս վռնտեն զՄառշան, ինչ որ շատ դիւրին է իրենց համար, հետեւութիւնն անտարակոյս պատերազմ է երկու ազգաց մէջ։ Անգլիացիք բնաւ զինքը դուրս վանտելու կողմը չեն, վասն զի գիտեն թէ ուշ կամ կանուխ Մառշան պիտի ստիպուի այն ժահահոտ և տենդոտ վայրէն սպրդել ինքզինքը։ Ասով սակայն խնդիրը չպիտի լուծուի, միայն թէ իր արդի սաստիկ ծանր բնութիւնը քիչ մը պիտի կորսնցնէ։ Անգլիա այս խնդրոյն վրայ վիճաբանութիւն չընդունելով, իրաւարարութեան կողմը կ'հակի, և անշուշտ պատերազմէ յաւագոյն է այդ միջոց։

—Պերլինէ կ'հեռագրուի թէ Մուրավիէվ Կոմսին ի Բարիզ այցելութեան գլխաւոր պատճառներէն մէկը շափառիչ ազդեցութիւն մը ի գործ դնելն է եղեր Մ. Տէլքասէի վրայ Ֆաշոտայի խնդրոյն համար։ Ռուսիա շատ մը պատճառներով, մանաւանդ

չինական գործերուն համար չուզեր որ խնդիրը բանի։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—«Երբ մէկը դադրի իր կինը գեղեցիկ համարելէ, կ՚սկսի անոր օժիտը շատ նիշար գտնել,» Բարիզէ կ՚հեռագրէ Մ. Պլովից իր թերթին, Թայմզի։ «Ճիշտ կարծես ասիկա պատահած է հիմա Ֆրանքեռուս դինակցութեան։ Երկու կողմէն ալ կ՚սկսին դանդատիլ իրարու օժիտէ, եւ հետաքրքրական է նկատի առնել փոխանակուած բողոքները։ Ֆրանսա Ռուսիոյ երեսին կ՚զարնէ անոր համար իր բոլոր ըրածները, եւ կ՚գանգատի որ Ռուսիա Ծայրամայրի խնդրոյն մէջ տակաւին զօրաբանակ մը հաւաքած չէ Աֆղանեան սահմանագլխին վրայ, անգլիական Հնդկաստանի սպառնալու, մինչդեռ միւս կողմէն Ռուսիա կ՚յանդիմանէ զՖրանսա որ Ծայրամայրի համար պատերազմ չի հրատարակեր, որպէս զի Ռուսիա կարենայ չատոնց ի վեր աչք տնկած բաժինն առնել Կարմիր Ծովուն վրայ։ Բայց իրողութիւնն ա՛յն է թէ Ֆրանսա ցամաքի վրայ միայն կրնայ Անգլիան մեծ ուժի մը տեղ չդնել։ Ծովու վրայ, մինչ կ՚յիշէ Եգիպտոսի նախարարապետ Նուպար փաշայի սա դիտողութիւնն.«Երբ Ֆրանսա Միջերկրականի մէջ Անգլիոյ ունեցած նաւերուն կրկինն ունենայ, Նեղոսի խնդիրն ուրիշ կերպարանք կ՚առնէ»։ Բայց ես կ՚կարծեմ թէ, հակառակ Մ. Լոքռուայի բանեցուցած լեզուին, այդ վայրկեան դեռ բաւական հեռի է, եւ եթէ նոյն իսկ Ֆրանսա ընէ՛ ինչ որ Ռուսիա կ՚պահանջէ, թերեւս փորձուած տեսնենք սրամիտ եւ խայթիչ Անգլիացիի մը հետեւեալ դիտողութեան ճշմարտութիւնն. «Երբ փճացնենք ֆրանսական նաւատորմը, Ֆրանսա մեր ամենասիրելի զինակիցը պիտի ըլլայ»։ Հետեւաբար Ռուսները կ՚խորհին, երբ կ՚գանգատին թէ Ֆրանսա շատ մեծ կարեւորութիւն չի տար Մուրավեվի շրջաբերականին։ Ֆրանսացիք շատ կարեւորութիւն կուտան այդ շրջաբերականին, բայց անոր վրայ բարձրաձայն չգանգատելու խոհեմութիւնն ունին, թէեւ դարձեալ կ՚խորհին որ Ռուսիա իրենց նկատմամբ յարգանքի տարօրինակ պակասութեան մէջ կ՚գտնուի, ամենափոքր տեղեկութիւն մ՚իսկ չտալով իրենց՝ զէնքնկէցութեան նշանաւոր շրջաբերականին հրապարակումէն յառաջ։ Ճշմարտութիւնն ա՛յս է որ թէ Ռուսիա եւ թէ Ֆրանսա զինակցութեամբ գլխաւորաբար նպատակ ունէին ցոյց մ՚ընել, ճիշտ ինչպէս մարդ մը գիշեր ատեն իր պատուհանէն ըրովվէր մը կ՚պարպէ իր տան պատերէն, որպէս թէ վեր եղողներուն իմացնելու համար թէ ինքն անպաշտպան չէ։ Ճշմարտութիւնն ա՛յս է նաեւ թէ, ինչպէս երեկ ակնարկեցի, դեսպանախորհրդի մը դրասեղանին չուրջ, Ռուսիա ոչ թէ միայն ինքզինքը Ֆրանսայի կողմը չպիտի դնէ, այլ նաեւ իր ազդեցութիւնը պիտի գործածէ իրեն համար քուէներ վաստկելու։ Ասկէ զատ, որովհետեւ Ռուսիոյ եւ Գերմանիոյ առեւտրական յարաբերութեան հակառակ, երկու երիտասարդ կայսերք իրարու հաճոյանալու ջերմ փափաք ունին, Ռուսիա այդ պարագային պիտի կրնայ Գերմանիան եւ Աւստրիան Ֆրանսայի կողմը չահիլ, որպէս զի առ առաւելն երկուքի դէմ չորս ըլլալ կարելի ըլլայ։ Ռուսիա այս տեսակ քաղաքական հաշիւ մը յաջողցնելու յոյսը կրնայ ունենալ, բայց Նեղոսի խնդիրն այս հաշուոյն յաջողութեան համար բարեպատեհ առիթ մը չէ. որովհետեւ երբ տէրութիւն մը կանխաւ գիտնայ թէ իրեն հակառակ քուէ տուողներ պիտի ըլլան, խուսափելի ամենապարզ միջոց մը ունի — դեսպանախորհրդին չերթալ։ Բայց պարագան բոլորովին կ՚տարբերի եթէ — Աստուած մի՛ արասցէ — Ֆրանսա ստիպուած ըլլայ կռուի բռնուիլ, վասն զի այն ատեն պիտի ստիպուի կռուիլ չորսի դէմ. հաւանաբար առանց զինակցի մը։ Բնական է որ այս կէտ պատրանք չի վերցներ։ Ֆրանսա գիտէ թէ կռուոյն մէջ միմինակ պիտի ըլլայ, եւ թէ հետեւաբար, որովհետեւ պատերազմն աղէտ միայն յառաջ պիտի բերէ, բանականութիւնն ու խոհեմութիւնը պէտք է հաշտեցնել իր բնածին հպարտութեան եւ օրինաւոր բաղձանքներուն հետ։ Այս է պատճառն որ Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ միջեւ փոխանակուած գանգատները դուռ պղատոնական են, եւ պարզապէս ցոյց կուտան թէ, հակառակ բոլոր մեկնութեանց եւ համեստութեան, դժուար է որ զուգընթաց քալեն միահեծան կայսրութիւն մը եւ ժողովրդային կառավարութիւն մը, վասն զի երբ անոնք ձեռք ձեռքի տան, մէկն երբեմն ստիպուած է կանգ առնել կամ սպասել միւսին համար, կամ նոյն իսկ ժամանակ մը իրարմէ բաժնուիլ եւ զատ զատ քալել։ Բայց, մինչ այս մինչ այն, Անգլիա եւ Ֆրանսա իրարու դէմ առ դէմ կ՚գտնուին Նեղոսի ափանց վրայ, ուր երրորդ մը հակամէտ չէ վճռաբանութեան միջամտել։»

ԾԱՑՐԱՑԵՂՆԵՐՈՒ դէմ դեսպանախորհրդին պիտի մասնակցին բոլոր պետութիւնք, բայց կ՚ըսուի թէ Անգլիա, Պելճիա եւ Զուիցերիա պիտի պնդեն որ ապաստանարանի իրաւունքը խստիւ չսահմանափակուի։

ՓՂՈՍԿՐԵԱՑ ԵԶԵՐՔ (Ֆրանսական Ափրիկէ).—Ֆրանսայի գաղթային գործոց նախարարն հետեւեալ զեկոյցն հաղորդած է Բարիզի թերթերուն. «Քանի մը ամիսէ ի վեր դժուարութիւններ ունէինք Պուլպուլիներուն հետ, 6-7000 հոգիէ բաղկացեալ ցեղ մը, որ քանի մը գիւղերու մէջ կ՚բնակի Մեծ-Պասամէ հարիւր քիլոմէդր հեռի լճի մը եզերքը։ Պատերազմասէր բարքով այս ժողովուրդ գրեթէ մեկուսացեալ կ՚ապրի, եւ կանոնաւոր հաղորդակցութիւն չունի Փղոսկրեայ Եզերքի մօտակայ ցեղերուն հետ։ Օգոստոս ամսոյն սկիզբը Փղոսկրեայ Եզերքի ֆրանսական կառավարիչը 60 քաղաքապահ զինուորներու փոքրիկ ջոկատ մը ղրկեց անոնց դէմ Պուտաստեղակալին հրամատարութեամբ։ Այս ջոկատ գինեալ ցոյց մը պիտի ընէր միայն եւ իր ներկայութեամբ Լաբոն եւ Բանտամ գիւղերուն Պուլպուլի պետերը պիտի ստիպէր հպատակութիւն յայտնելու։ Երբ փոքրիկ ջոկատը ցամաքէն Պուլպուլիներու գիւղերը կ՚երթար, միեւնոյն ատեն Ադամանդ փոքրիկ թնդանօթանաւ մը լճին վրայ կ՚երթար Բանտամի դիմաց քաղաքապահ զինուորաց գալստեան սպասելու։ Անխոհեմութեան մը հետեւանքով, Լըվաս մեքենավարն եւ Խոտ առեւտրական գործակալն որք Ադամանդի մէջ կ՚գտնուէին, Օգոստ. 16ին ցամաք ելան կէսօրին առանց զէնքի։ Իսկոյն քառասունի չափ Պուլպուլիներ, որ քաղաքապահ զինուորներու գալստեան լուր առած էին, այս երկու Եւրոպացիները շրջապատելով սպաննեցին։ Նաւուն սեւամորթները Պուլպուլիներու վրայ կրակ ըրին, յետոյ փութով Տապուլի պահականոցը գացին։ Պուլպուլիներն իրենց ծակերը մտան, բայց Ֆրանսացիք որոշելով օրինակելի պատիժ մը տալ անոնց, սկսան յարձակիլ յանցաւոր գիւղերուն վրայ։ 50 հոգի սպաննեցին, գիւղերը քանդուեցան եւ Լըվասյի ու Խոտի սպանութեան մասնակցող ինն հոգի հրացանի բռնուեցան։ Ֆրանսացիք սկըսան ներքին գիւղերու վրայ ալ յարձակիլ, բայց Պուլպուլիներն այս անգամ Ֆրանսայի թշնամի ժողովրդոց քով ապաստանեցան եւ յուսահատ ընդդիմութիւն մ՚ըրին իրենց վերջին գիւղին, Ասրոյի մէջ, որ վերջապէս անձնատուր եղաւ, բայց Ֆրանսացիք ունեցան 5 մեռեալ եւ 17 վիրաւոր։ Մեծ տուգանք դրուեցաւ Պուլպուլիներուն վրայ։»

ԲՐՈՒՍԻՈՅ ներքին գործոց նախարարը մեծ քաղաքաց քաղաքապետներուն շրջաբերական մը ուղղելով հրաւիրեց զանոնք քաղաքային ոստիկաններուն թիւն աւելցնել, 780 բնակիչ գլուխ մէկ ոստիկանի հաշուով։ Այս կերպով մեծ քաղաքներու մեծամասին ոստիկաններուն թիւը կրկնապատկուած պիտի ըլլայ։

ՌՈՒՍՍԵՒԳԵՐՄԱՆ սահմանագլխէն եկած հեռագիր մը կ՚ծանուցանէ թէ երկու Բրուսիացի անտառապահք կրակ ըրին ռուս սպաներու վրայ՝ որ որսորդութեան մը միջոցին գերմանական սահմանագլուխն անցած էին։ Սպաներէն մին վիրաւորուեցաւ, զոր իր ընկերք տարին սահմանագլխի ցեղերուն միւս կողմը։ Ռուս զինուորք իրենց սպաներուն օգնութեան հասնելով կրակ ըրին անտառապահներուն վրայ, սակայն իրենց գնդակները չէին հասներ անոնց։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Վուրձպուրկ քաղաքին շրջականերն երեք ամիս յառաջ խումբ մը զինուորներ կէս գիշերին երեք սպաներու վրայ յարձակած եւ չարչարած էին զանոնք, երբ հեծելանիւով կ՚անցնէին ճամբէն։ Այս զինուորներէ երկուքը Վուրձպուրկի պատերազմական ատեանին առջեւ քաշուեցան, եւ դատապարտուեցան առաջինն եօթնամեայ եւ երկրորդն ութամեայ տաժանակիր աշխատութեան։

ՔՈՆԿՈՅԻ անկախ Պետութեան վարչութիւնն առողջապահական որոշում մը տուաւ։ Արդէն Վերլին-Քոնկոյի մէջ ալքոլի մուտքը խստիւ արգիլուած էր։ Այսօր օշինդր (աբսէնթ) ու իր բոլոր բաղադրութիւնք իբրեւ մահաբեր նիւթեր կ՚արգիլուին հասարակածային գաւառներու մէջ։ Ցաւալի է որ այս արգելք չի տարածուիր նաեւ Պելճիոյ մասին մէջ, ուր օշինտրն եւ բոլոր միւս ալքոհոլական ըմպելիք հետզհետէ ծանր վնասներ կ՚պատճառեն։

ՊԵԼՃԻՈՅ Մօրած քաղաքէն կ՚ծանուցուի թէ կարգ մը մարդիկ աշխատութեան նուազում եւ թոշակի բարձրացում պահանջելով աշխատութենէ դադրած են։ Արդէն 500 հոգի հանքերէն մեկներ են։

ՍԸՐ ՈՒԻԼԵԸՄ ԼՈՔԱՐԴ, որ Հնդկաստանի վերջին ապստամբութեան ատեն Դիրահի արշաւախումբին կ՚հրամայէր, Լոնտոնէ ճամբայ ելաւ Հնդկաստան երթալու։

—Քոնկոյի Պետութեան երկու պատուիրակներ կ՚ջանան զինուորագրել Քոնկոյի համար հնդկական Սիխ ցեղէն մարդիկ։ Որովհետեւ այդ ընտիր զինուորներէն հազիւ 100,000 հոգի կայ Հնդկաստանի մէջ, կարելի է որ Անգլիա այդ զինուորագրութեան հակառակի։

ՔՈՒՊԱՅԷ արդէն մեկնած են 6000 զինուոր, եւ ի մօտոյ 4000 զինուորներ ալ նաւ պիտի նստին Սպանիա դառնալու համար։

ՉԻՆԱԿԱՆ երկաթուղեաց շինութեան համար անգլեւգերման համաձայնութիւնն Անգլիոյ կողմէ ստորագրուած է։ Անգլիա առօվ կ՚ստանայ բովանդակ Եանգ-Զէի, իսկ Գերմանիա՝ Շանդունկ գաւառներուն եւ Դեղին գետին երկաթուղեաց շինութիւնը։ Երկուքին պետութիւնք Դիէնծինի երկաթուղին համբաշխութեամբ պիտի շինեն։

ՀՌՈՄԷ կ՚ծանուցուի թէ՛ Վատիկանի շրջանակներու մէջ շատ կ՚խօսուի վերջին դէպքերու վրայ, եւ կը հաստատուի թէ ի մօտոյ Լէոն ԺԳ. Պապը շրջաբերականաւ իր տեսութիւնները պիտի պարզէ։ Ֆրանսայի ունեցած դարաւոր իրաւունքը պիտի յարգուի եւ Արեւելքի մէջ կաթոլիկ միսիոնարութիւններուն պաշտպանութիւնն ըստ առաջնոյն Ֆրանսայի պիտի մնայ եւ այս նկատմամբ կանուխ բացատրութիւններ արդէն տրուած են Գերմանիոյ։ Օսէրվադորէ Վատիկանի պաշտօնական թերթը կ՚յայտարարէ թէ՛ Պապը դարերէ ի վեր հաստատուած դրութիւնը թէեւ պիտի չփոխէ, բայց եւ այնպէս Գերմանիոյ եւ Վիլհէլմ կայսեր ալ դիւրագգածութիւնը պիտի չվիրաւորէ։

ՀԱԿԱՌԱԿ ԱԺԱՆՈՒ ՀԱՎԱՍԻ գործակալութեամբ տրուած հերքումներու՝ Դուլոնի նաւարանին մէջ մեծ գործունէութիւն կ՚տիրէ եւ կարեւոր պատրաստութիւններ կ՚կատարուին։ Կ՚ըսուի թէ այս օրերս Բարիզի եւ Դուլոնի մէջ բազմաթիւ ծածկագիր հեռագրեր փոխանակուած են։ Բաց աստի, արձակուրդ ունեցող սպաներն ու զինուորները նորէն իրենց պատկանած զօրագունդերն ու նաւարանները դառնալու հրաման ստացան։ Ֆրանսայի ուրիշ նաւարաններուն եւ նաւահանգիստներուն մէջ ալ միեւնոյն տենդոտ գործունէութիւնը կ՚տեսնուի։

ՌՈՒՍԻՈՅ ելմտական նախարար Մ. Վիթթէ, Բարիզի մէջ չկրնալով փոխառութիւն մը կնքել, Պերլին պիտի երթայ, հոն ալ միեւնոյն փորձը կրկնելու համար։

ՎՃՌԱԲԵԿ ԱՏԵԱՆՆ, որ Հոկտ. 15/27ին պիտի սկսի վերաքննութեան, պիտի քննէ 1894ին Տրէյֆիւսի, Էսդէրհազիի դատավարութեան պաշտօնագրերը, ինչպէս նաեւ քննիչ Պէրդիւլիսի, Տիկին Բէյի, Էսդէրհազիի եւ Բաղի տիւ Գլամի արարքներուն նկատմամբ գրի առնուած տեղեկագիրն ու անձնապաշտպան Հանրիի խոստովանութիւնները։

ԲԱՐԻԶԻ ՄԷՋ զանազան քաղաքական կուսակցութիւններ ժողով կազմելով, որոշեցին ընկերութիւն մը հաստատել, որոյ նպատակը պիտի ըլլայ Հանրապետութեան սպառնացող վտանգին դէմ դնել։ Ընկերութեան նախագահ ընտրուեցաւ երեսփոխան Մօրիս Ալլար, որ Տիկին Ֆէլիքս Ֆօրի ազգականներէն է։ Ժողովին մասնակցեցան Ժօրէս, Միլ Կէտ, Միլլըրան, Ժէրօ-Րիչառ եւ ուրիշ նշանաւոր անձնաւորութիւններ։

ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՆ որոշած են իրենց բանակին թիւը բարձրացնել։ Շաֆթըր, Հուիլըր եւ Ֆօդօ զօրավարները թուղթ մը ստորագրած են, որով կ՚պահանջեն 100,000 հոգինոց միայնուն բանակ մը, երեք տարուան զինուորական ծառայութիւն, 200,000 կամաւոր զինուորներու ընդունելութիւն, հետեւակազօրքերու զէնքերուն փոփոխութիւնն ու հրետաններուն յաւելումը։

ՆՈՎՈՅԷ ՎՐԷՄԻԱ ռուս թերթը երկար խմբագրական յօդուած մը նուիրելով ռուսական նախարարներուն ի Բարիզ ներկայութեան վրայ, կ՚ջրէ կծու խօսքերով ֆրանսական մամուլին տուածութն եւ կ՚յարէ որ եթէ Ռուսիա Ֆրանսայի ուզածին պէս Ծայրամայրի խնդրին չի միջամտեր, պատճառը Պրիսոնի նախագահած դահլիճն է։ Պրիսոնի նախարարութիւնն համակիր չէ ռուսական զինակցութեան, եւ Ռուսիա Ծայրամայրի խնդրին մէջ ազդու եւ գործօն դեր մը ստանձնելուն պէս, Պրիսոնի դիրքը կ՚ամրապնդէ։ Ռուսական մամուլն հաշտ աչօք չնայիր Պրիսոնի, եւ ի սրտէ կ՚ուզէ որ ուրիշ մէկն իշխանութեան գլուխն անցնի։

ԺԱՆՏԱԽՏԻ երեք դէպքեր պատահած են Վիեննայի քաղաքապետական հիւանդանոցին մէջ, ինչպէս համառօտիւ ծանուցուեցաւ արդէն։ Այս լուրը խռովարապէս յուզած է Վիեննացիները եւ քիչ շատ ալ աճարեկած։ Ամենախիստ կարգադրութիւններ եղած են Հիւանդանոցին մէջ եւ վարակուածներն այլուր փոխադրուած են։ Տքդ. Միւլլէր, որ ժամանակաւ Պոմպայ գացած էր ժանտախտի միքրոբը գտնելու համար, ինչպէս նաեւ Ալպին Բէշա եւ Ֆրանձիսքա հիւանդապահ կիները, որք 2—3 օր առաջ ժանտախտէ բռնուող Պարիչ ծառան դարմանած էին, իրենց կարգին հիւանդութենէ վարակուած են. չի յուսացուիր որ կարենան ապրիլ։ Տքդ. Միւլլէրին հիւանդութիւնը մանաւանդ մեծ կորուստ մ՚է գիտութեան համար, եւ երիտասարդ բժիշկը զոհ պիտի երթայ իր կոչման։ Վիեննայի Րայխսթակին մէջ նախարարապետ կոմս Թուն յայտարարեց թէ ճշմարտութիւնը պիտի չծածկուի ժողովրդէն եւ թէ ամենախիստ բժշկական տնօրինութիւններ պիտի ըլլան դէպքին առաջքն առնելու համար։

4000 ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԿԱՄԱՒՈՐՆԵՐ Թուլոն հասած են եւ նաւատորմի մէջ գործօն ծառայութիւն ստանձնած են։

ՌԻՒԴԻՐԻ գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Մառշանի ղրկած տեղեկագիրն ընդօրինակութիւնն է այն տեղեկագրին զոր Քոնկոյի եւ Հավէշաստանի ճամբով Ֆրանսա ղրկած էր։ Տեղեկագիրն, որուն պարունակութիւնը կ՚հասնի մինչեւ Սեպտ. ամսոյն առջի օրերը, կ՚պատմագրէ արշաւախումբին բռնած ճամբան, գրաւած տեղերուն աշխարհագրական դիրքը, չինել տուած բերդերուն տեղուանքը։ Բաց աստի տեղեկութիւններ կ՚տրուին արշաւախումբին զանազան ցեղապետներուն հետ կնքած դաշինքներուն եւ Տերվիշներուն հետ ունեցած ճակատամարտներուն վրայ։ Կ՚յիշատակէ նաեւ Օգոստ. 20ին պաշար ընդունիլը։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՈՒ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ

Քիոսէ եւ Միտիլլիէ քաշուած հեռագրեր կ՚ծանուցանեն թէ Հոհէնձոլլըրն կայս. շոգենաւը Կիր. իրիկուն ժամ 12ին Քիոսի առջեւէն անցեր է։ Օսմ. բերդերը, թնդանօթ արձակելով, ողջուներ են կայսերական անցքը։ Հոհէնձոլլըրն, Միտիլլիէ 4 մղոն հեռի, մէկ ժամ կանգ առեր, եւ տեղւոյն Գերմանական դէր-հիւպատոսը Վիլհէլմ կայսեր անուան եկած քանի մը հեռագրեր շոգենաւ տարեր է։ Միտիլլիի կառավարիչ Հըֆզի փաշա եւ, մեծ համազգեստ հագած, Օսմ. պահականաւով Հոհէնձոլլըրն կայս. զբօսանաւը գացեր եւ Վիլհէլմ կայսեր մատուցեր է Վեհ. Սուլթանին կողմէ ուղղեալ հեռագիր մը, որով Ն. Կ. Վեհափառութիւն բարի ուղեւորութիւն կ՚մաղթէր Իր Օգոստափառ հիւրերուն։ Հէլա յածանաւին, որ թըղթատարական պայուսակն առնելու համար Հաղրոս հանդիպած էր, Հոհէնձոլլըրնի միացեր է, Հաղոսի առջեւէն անցած ատեն։ Հոն ալ Օսմ. բերդերն ողջոյնի թնդանօթներ փոխանակեր են Գերման նաւերուն հետ։ Ինչպէս երեկ ծանուցած էինք, Գերման կայսրն ու կայսրուհին ԴՇ. առաւօտ կանուխ (վաղը) Հայֆա պիտի ժամանեն։ Կրետէի զինուորական հրամատար Միւշիր Ճէվատ փաշա, որ Վեհ. Սուլթանին կողմէ կայս. հիւրամեծար կարգուած է, Պէրութ Հայֆա ժամաներ է։ Նոյնպէս Պէրութի կուսակալ Րէշիտ պէյ, Տէֆթէրտարը փոխանորդ կարգելով, Հայֆա ուղեւորեր է կայս. Օգոստափառ հիւրերը դիմաւորելու եւ անոնց ուղեկցելու համար, իրենց ճամբորդութեան միջոցին։

—Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. Պիւլով եւ գերման դեսպան Պառոն Մարշալ Վիլհէլմ կայսեր հետ մեկնեցան Հոհէնձոլլըրն շոգենաւով, եւ կայսեր պիտի ընկերանան բովանդակ Սուրիական ուղեւորութեան միջոցին։

—Մինչ ՇԲ. օրը Վիլհէլմ կայսր Թարապիա կ՚գտնուէր, Պատէնի Մեծ դքսուհւոյն հեռագիր մ՚ուղղեց, ծանուցանելով թէ չքանշան մը հաստատած էր Կարմիր Խաչի վերաբերեալ ամէն բարեգործութեանց համար, եւ թէ հաճոյք կ՚զգար անոր Ա. աստիճանն ընծայելով Ն. Արքայական Բարձրութեան, իբրեւ ամէնէն արժանաւոր անձին։ Կայսրը կ՚յարէր թէ այս չքանշան հիմնուած էր ի յիշատակ իր Մեծ-Մօր, Աւկուստա կայսրուհւոյն։

—Աւկուստա Վիքթորիա կայսրուհին, Հէրէքէ այցելած միջոցին, երեք խալամ փոքրիկ աղջիկներու կողմէ ծաղկեփունջեր ընդունած էր։ Կայսրուհին, մայրաքաղաքէս մեկնելէ առաջ, գերմանական դեսպանատան յանձնեց երեք սիրուն գնդասեղներ, հրաման ընելով որ այդ փոքրիկ աղջիկներուն յանձնուին։

—Վեհ. Սուլթանն Աւկուստա Վիքթորիա կայսրուհւոյն պատուակալ Տիկնանց նուիրած է մեծագին գոհարեղէններ, ինչպէս նաեւ կայս. յախճապակիի գործարանին արտադրութիւններէն մաս մը եւ յատկապէս պատրաստուած ընտիր գլանիկներ, կայսեր ու կայսրուհւոյն բոլոր հետեւորդներուն։

—Վեհ. Սուլթանը, բացի այն մեծարժէք թուղթէն եւ ականակուռ ծխատուփէն, Վիլհէլմ կայսեր նուիրած է նաեւ սաթէ գոհարազարդ թանկագին ծխափող մը եւ լուցկիի աման մը, երկուքն ալ գեղարուեստական մեծարժէք գործեր։ Նոյնպէս նուիրած է թղթի ծանրոց մը գոհարազարդ։

—Աւկուստա Վիքթորիա կայսրուհին, Վեհ. Սուլթանին կողմէ իրեն յատկացուած երեք սենեկապանուհիներուն՝ Տիկին Սուլուճաօղլուի, Տիկին Ռանէէվիչի եւ Տիկին Ամէլիի նուիրեց ոսկեայ ադամանդազարդ ասեղներ, գերմանական զինանշանով զարդարուած։

—Վիլհէլմ կայսր մեծ գումար մը թողուց իր բնակած պալատին սպասաւորներուն համար։

—Վիլհէլմ կայսր Թուրքիոյ եւ Ցունաստանի՝ իբրեւ երկու բարի դրացիներու միջեւ տիրող բարեկամական յարաբերութեանց համար գոհունակութիւն յայտներ է։

—Գերման կայսրը զանազան կարգի պատուանշաններ տուաւ գերմանական դեսպանատան Խավազ Իզզէթ, Սատրք, Հիւսէին եւ Ապտ-իւլ-Ռահման աղաներուն, ինչպէս նաեւ պարտիզպաններուն եւ սպասաւորներուն։

—Վիլհէլմ կայսր Կարմիր Արծուի պատուանշանի Ա. աստիճանը տուաւ կայս. թիկնապահ Ֆուատ փաշայի։ Ն. Կ. Վեհափառութիւնն 250 Օսմ. պաշտօնատարներու տուած է նաեւ զանազան կարգի պատուանշաններ։

—Աւկուստա Վիքթորիա կայսրուհին, անցեալ Ուրբ. օրը, Եըլտըզի կայս. Պալատան մէջ տրուած կոչունքին ատեն, որուն դիւանագիտական մարմինն ալ հրաւիրուած էր, իր մեծափառ կուրծքը դրած էր Վեհ. Սուլթանին կողմէ նուիրուած ծաղկեփունջ մը, որ թանկագին շողակներով (բրլանդի) յօրինուած էր։

—Ծանուցած էինք թէ Վիլհէլմ կայսր հրամայած էր որ 6000 չիչ Պոմմըրիի գարեջուր ղրկուի Հոհէնձոլլըրն, Հէրթա եւ Հէլա մարտանաւերը։ Վերջին տեղեկութեանց նայելով, կայս. Անձնական Գանձէն կողմէ ղրկուած են 5916 չիչ Պոմմըրիի գարեջուր եւ 5816 չիչ Օմուրճայի գինի։

—Գերման կայսրը Կարմիր Արծուի պատուանշանի Բ. աստիճանը տուաւ Հեռագրաց եւ Թղթատարութեան վերատեսուչ Հիւսէյին Հասիպ պէյի։ Նոյնպէս զանազան աստիճանի պատուանշաններ ոստիկանութեան տեսուչներու։

ՄԵՐԱՍԻՄԻ ՊԱԼԱՏԸ

Այս օրերս շատ խօսուեցաւ Մերասիմի նորակառոյց պալատին վրայ, ուր բնակեցան Գերման կայսրն ու կայսրուհին, երբ մայրաքաղաքս կը գտնուէին։ Մարդ շատ անգամ աղօտ գաղափար մը կ՚կազմէ եւ չկրնար ըմբռնել ինչ որ կ՚նշանակուի ընդհանրապէս Եըլտըզի պալատ անուան տակ։ Քսան տարի առաջ, այն տեղն ուր կը բարձրանայ այժմ գեղակառոյց չէնքերու այս համախմբումը, գրեթէ թափուր գետին մ՚էր։ Տարածութիւնը շատ մեծ է եւ Եւրոպական քիչ պալատներ անոր ընդարձակութիւնն ունին, մանաւանդ եթէ ի հաշիւ առնուի շրջակայ լայնածաւալ բուրաստանը։ Մէրասիմի Պալատը կառուցուած է անգլ. պարտէզի մը մէջ որ մեծ խընամով մշակուած է։ Կ՚բարձրանայ այն փայտաչէն դղեկին մօտ, ուր Վիլհէլմ կայսրն ու կայսրուհին բնակեցան 1889ին։ Իբր 200 մէդր հեռի է Եըլտըզի կայս. Պալատէն։ Երկու դուռներ կ՚տանին հոն, Մալթա-դարուսը եւ Սուլթան-դարուսը։ Նոր պալատն 2000 քառ. մէդր տարածութիւն եւ 86 մէդր երկայնութիւն ունի։ Գետնայարկէն վեր երկյարկ է։ Գետնայարկն յատկացած է սպասաւորաց, միջնայարկը՝ կայսերական ամոլին հետեւորդաց եւ վերնայարկը՝ կայսեր ու կայսրուհւոյն։ Ներքին կողմն արտասովոր պերճանքով մը կահաւորուած է։ Կայս. բնակարանը 14 սենեակէ կ՚բաղկանայ։ Կրկին բազրիքով եւ մարմարեայ լայնանիստ սանդուղ մ՚ունի, որոյ խորը հանդիսարան մը կայ նուագախմբի մը համար։ Որմերն արեւելեան ու ափրիկեան մարմարէ չինուած են, ինչպէս նաեւ լանկիճէ (սուտ մէրմէրի)։ Ընդունելութեան երեք դահլիճք կան կայս. ամոլին տրամադրութեան տակ։ Մեծագոյնը 30 մէդր երկայնութիւն եւ 15 մէդր լայնութիւն ունի. երկրորդը 16 մէդր երկայն եւ 8 մէդր լայն է. երրորդը 13 մէդր երկայն եւ $7^1/_2$ մէդր լայն։ Ուշագրաւ գլխաւոր առարկաներն են այն չքեղ գորգերն որք դահլիճներուն չափ մեծ են։ Երեք հազար գործաւորք գիշեր ցերեկ աշխատած են Հէրէքէի կայս. գործարանին մէջ, հիւսելու համար այս գորգերն որք անգնահատելի արժէք ունին թէ՛ իրենց նրբահիւս բանուածքով, թէ՛ գոյներու ներդաշնակութեամբ եւ թէ հնադարեան մեծարժէք օրինակներով։ Դրանց տապակները (այն) թերթաքարէ են ոսկեզօծ նկարներով, իտալացի արուեստագէտներէ յօրինուած։ Կարասիներն, իտալական ոճով, հայթայթուած են Վոսփորի կայս. Պալատներէն եւ Թօփ-գաբուի հնօրեայ պալատէն։ Աթոռներն երփնագրուած (մարքըթըրի) են, մէկ ու կէս մեդր բարձր յենարանով։ Բազմոցները (սէտիր) 2 մետր բարձր եւ 4 մետր լայն են։ Մէն մի դահլիճի մէջ կախուած կան ճերմակ ու վարդագոյն բիւրեղ վաղեմի եւ մեծագին ջահեր եւ եօթն հատ բազմամոմեղնեան ճրագակալներ պատերուն վրայ հաստատուած։ Մէրասիմի Պալատը կ՚լուսաւորուի ելեկտրական լուսով, զոր Սիմէնս Հալսքէ Տունն զետեղած է։ Ձեղուններն թըմբկաձեւ խառնչաւոր յօրինուած են եւ 8 անկիւններն սփինքսներով են ոսկեզօծ ձոխ քանդակներով։ Այս երեք դահլիճներուն քով կ՚գտնուին կայս. ամոլին մասնաւոր սենեակները։ Սրահն ու աշխատութեան սենեակը մասամբ Լուի ԺԵ.ի ոճով են, եւ մասամբ Վերածնութեան ժամանակի իտալական ու անգլիական ոճով։ Բոլոր մասնաւոր սենեակներուն մէջ կան նկարներ, մեծ մասամբ Ֆրանսացի վարպետներու գործ։ Ընդունելութեան դահլիճներուն մէջ կան միայն յախճապակեայ մեծ անօթներ, որք վերջին Թուրքեւհելլէն պատերազմին տեսարանները կ՚ներկայացնեն։ Պատուհանները կը նային Վոսփորեան սքանչելի տեսարանի մը վրայ։ Կ՚նշմարուի մանաւանդ Պէյլէրպէյի Պալատը ուր Քրոնբրինձ (գահաժառանգ իշխան) Ֆրէտէրիք Վիլհէլմ բնակեցաւ 30 տարի առաջ, երբ եկաւ այցելութիւն տալու Սուլթան Ապտ-իւլ-Ազիզի։ Պալատին շինութեան վարիչն եղած է կայս. Պալատան ճարտարապետ Մ. տ՚Արօնքօ։ Շինութեան ծախքն է 55,000 Օսմ. ոսկի։

—Վիլհէլմ կայսր, մեկնելէ առաջ, բարեհաճեցաւ ադամանդապատ Մինիր փաշայի, արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի, առեւտրական նախարար Սէլիմ Մելհամէ փաշայի, եւ Պերլինի Օսմ. դեսպան Թէվֆիք փաշայի ընծայել Աւկուսթա Վիքթորիա կայսրուհւոյն լուսանկարը, ինքնագիր ստորագրութեամբ։ Շրջանակներն ոսկեղէն են։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Պետական Խորհրդոյ անդամ անուանեցաւ Զէհիրզատէ Ահմէտ փաշա։

Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ Հանքաց, Անտառաց եւ առեւտրական նախարարութեան վճռակագրական դիւանին տնօրէն Ղալիպ պէյի։

Պոլըքէսէրի երկրաչարժին առթիւ կազմեալ Նպաստամատոյց Յանձնաժողովոյ անդամներուն, զանազան աստիճաններ եւ պատուանշաններ շնորհուեցան ի վարձ իրենց բարւոք ծառայութեան։

Սալիսէի աստիճան շնորհուեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան արտաքին թղթակցութեանց Դիւանին անդամ Տէմիրճեան Տիգրան էֆ.ի։

— Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան հաշուակալ Թէվֆիգ էֆ.ի եւ Ե. կարգի Մէճիտիյէ Պոլըքէսէրի երեւելիներէն եւ Իսպարէի ժողովոյ անդամ Հաճի Ցակոբ էֆ.ի։

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ Ա. Քարտուղարութեան կողմէ կայս. Իրատէ մը հաղորդուեցաւ Բ. Դրան, հրամայող որ Վեհ. Սուլթանին մատուցուած խնդրագիրներէն անոնց նկատմամբ, որք ձեռնհաս պաշտօնատանց կ՚հաղորդուին, ամէն ամիս մանրամասն տեղեկութիւն հաղորդուի ի կայս. Պալատ թէ ինչ գործառնութիւնք եղած են խնդրուածոց գոհացում տալու համար։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆՔ.— Աւստրիական դեսպան Պառոն Քալիչէ եւ Պարսկական դեսպանն, երեկ Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ԽՍԿԸՆՏԵՐՈՒՆԻ մէջ ընդարձակ զօրանոց մը պիտի կառուցուի, տեղւոյն զինուորական կարեւորութեան պատճառաւ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ, եթէ իր փոխ տուած գումարին առաջին մասնավճարը ժամանակին չհատուցուէր, գրաւ տրուած կալուածին կամ հողին մէկ մասը վաճառելու, եւ եթէ կալուածն անբաժանելի ըլլար, մինչեւ վերջին մասնավճարին պայմանաժամին սպասելու պարտաւոր էր ըստ նախորդ որոշման։ Սակայն նկատելով որ այս որոշում կ՚ծ՚սսէ թէ՛ Երկրագործական Պանքայի եւ թէ՛ երկրագործներուն շահուց, Առեւտրական ու Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը խնդրած էր որ, եթէ առաջին մասնավճարը չհատուցուի, Պանքան իրաւունք ունենայ գրաւէն ծախելու այնչափ մաս միայն որչափ որ կ՚բաւէ ամբողջ պարտքին հատուցման։ Նախարարաց Խորհուրդն ընդունած ըլլալով այս առաջարկն, Եպարքոսական թէզքէրէով մը հաղորդուեցաւ ձեռնհաս պաշտօնատան ի գործադրութիւն։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Հայֆա եւ Ընկերութիւնը Պէրութի Առեւտրական Ատենին առջեւ դատ բացած էր Դամասկոս-Պէրութ-Հօրան-Պիրէճիքի երկաթուղւոյ ընկերութեան դէմ եւ վճռագիր մը ձեռք բերած էր, որ 722 հազար ղշ. վճարելու կ՚դատապարտէր երկաթուղւոյ ընկերութիւնը։ Այս վերջինը, սոյն վճռագրոյն դէմ բողոքած ըլլալով, ձեռնհաս պաշտօնատունն հրամայեց քննութիւն մը կատարել այս մասին։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց դատարանաց թէ կառավարական պահանջքներու գանձման համար բացուած դատերուն մղում տան, եւ միանգամայն յայտնեց թէ իրենց անհոգութեամբ յետաձգման պատճառ եղող պաշտօնեայք պիտի պատժուին։

ՀԱՊԸՇԱՑ Վեհապետը Սողոմոնի կնիք պատուանշանին Ա. աստիճանը տուաւ Երուսաղէմի կառավարիչ Թէվֆիգ պէյի, եւ նոյն պատուանշանին Բ. կարգը՝ տեղւոյն հաշուակալ Ապտ-իւր-Ռահման էֆ.ի։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ արտաքին գործոց նախարար Պառոն Պիւլով անցեալ ԵՇ. օրն այցելութիւն տուաւ Ռուսական դեսպանին եւ երկարօրէն տեսակցեցաւ անոր հետ։

ԳԵՐՄԱՆ ոստիկանապետն եւ իր երկու Ա. օգնականներն, որք մայրաքաղաքս կ՚գտնուէին, Հոհէնձոլլըրն շոգենաւով մեկնեցան, իսկ իր միւս երկու ընկերները Պերլին վերադարձան ՇԲ. օրուան կառախումբով։

ՏՔԴ. ՍԻՄԷՆՍ Կիր. առաւօտ մասնաւոր կառախումբով Էնկիւրի եւ Գոնիա ուղեւորեցաւ քանի մը հրաւիրեալներու հետ, եւ ԵՇ. օրը մայրաքաղաքս պիտի դառնայ։

ԲՈՒՌՆ ՄՐՐԻԿ մը ծագած է վերջին օրերս Ատանայի մէջ, եւ հեղեղանման անձրեւ ու կարկուտ տեղալով

լերանց գագաթներն ալ ձիւնով ծածկուեր են։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԷ կ'գրեն թէ յաղթական կամարներ կ'կանգնուին այն փողոցներու մէջ ուրկից պիտի անցնին Գերման Կայսրն ու Կայսրուհին։ Պապել-Եաֆա դրան շրջակայ փայտաշէն խանութները փլցուած են, և փողոցն ընդարձակուած է։ Գերման Կայսեր մեծ-խոռոտապետ կոմս Վէտէլ, իր հետեւորդներուն հետ, Երուսաղէմ ժամաներ է։ Պէրութի, Դամասկոսի եւ Հալէպի Օսմ. իշխանութիւնք ոստիկանութեան բազմաթիւ տեսուչներ ղրկած են Երուսաղէմ։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ մէջ պատահած բուռն փոթորիկը վնասեր է նաև Մաքսատան։ Ապրանքներու մեծ մասն թրջեր վնասուեր են։ Մաքսատան բակին տանիքն, որ հաստ զինկոյէ շինուած էր, ծակ ծակ եղեր է, ինչ որ կ'հաստատէ կարկուտին անսովոր խոշորութիւնն ու զօրութիւնը։ Կարկուտէն վիրաւորեալներ ալ կան, բայց ոչ մեռնող։

—Սէլանիկի Ա. երկրաչափը, վերջին ողողումներէն վնասուած երկաթուղւոյ գիծը քննելով, հաստատած է թէ Սելանիկէ 19 քիլոմէտր հեռի, կալիէն գետին վրայ ձգուած կամուրջն, որ 150 մէտր երկայնութիւն ունի, բոլորովին քանդուեր է, եւ թէ գիծը մինչեւ Սալմանլը ջուրերէն քշուեր տարուեր է։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ երկաթուղեաց ընկերութիւնը կ'ծանուցանէ թէ, թէև վերջին տարափներուն պատճառած ողողումներէն գիծը տեղ տեղ վնասուած է, սակայն կառախմբոց երթեւեկութիւնը չէ ընդհատուած, միայն թէ վնասուած տեղը կառախումբէ կառախումբ փոխանցում կ'կատարուի։

ՔԷՐԷՊԻՆՆԷԻ կողմն Օսմ. զօրաց եւ հելլէն աւազակախմբի մը միջեւ ընդհարում մը տեղի ունեցած է, և երեք աւազակներ սպաննուած են։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԻ յաջորդական ցնցումներ զգացուեր են այս օրեւս Բիոսի մէջ։

ԱՆԳԼԻԱՑԻ արժէտեարց պատուիրակ Մր. Լօու երէկ Աթէնքէ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան այսօր Դեհրան պիտի ուղեւորի արձակուրդով։ [Սէրվէթ]

ԿՐԹԱԿԱՆ նախարար Զիւհտի փաշա, անձնական տկարութեան պատճառաւ, քանի մ'օրէ ի վեր չի յաճախեր իր պաշտօնատեղին։

ԱՏԱՊԱԶԱՐԻ երկաթուղւոյ կայարանէն մինչեւ Ատարազար քաղաքը շինուելիք գիծը 10 քիլոմէտր երկայնութիւն պիտի ունենայ, և կայս. կառավարութիւնն երաշխաւորութեան գումար պիտի չվճարէ։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ սահմանագլխին վրայ կառուցուած աշտարակներուն շինութիւնն աւարտած է։ Այս աշտարակներ իրարմէ 500 մէտր հեռաւորութիւն ունին։ Կայս. Գ. զօրաբանակի հրամանատարութիւնը պէտք եղած թըւով զինուորներ պիտի զետեղէ անոնց մէջ։

ՌՈՏՈՍԴՈՒԹԷ մեզ կ'գրեն Հոկտ. 9/21 թուով.— «Հրապարակի արմտեաց գներն, օսմ. ոսկին 135 ղչ. հաշուով, հետեւեալներն. կարծր ցորեն քիլէն 36-39, կակուղ ցորեն 32-34, գարի 16-17½, վարսակ 9-10½, թաշնակեր 21-22½, քթան (կանեփի հունտ) 32-34, չաւտար 22-24, կորեկ 21-23 եգիպտացորեն 21-22 ղչ., ոսպ 100 օխան 50-55 ղչ., քիսխա (արրաճրգ սօղանը) օխան 40-55 փր.։ Խաղող օխան 40-50 փր.։

«—Անցեալ չարթու բարեբեր անձրեւներ գալով, երկրագործներն սկսան ցանել հունտերը։ Այս տարի քաղաքիս այգիները խիստ լաւ բերք տուին եւ ամէն օր Պոլիս եւ ուրիշ տեղեր խիստ շատ խաղող կ'երթայ։

«—Բողոքականաց Հովիւ Յովհաննէս Ստեփանեան, անձնական տկարութեան պատճառաւ, տարւոյ մը համար թոյլտուութիւն ստանալով' օդափոխութեան համար Պարտիզակ գնաց ընտանեօք»։

ՈՒՐՖԱՅԷ մեզ կ'գրեն.— «Քաղաքիս Վարչական (Իտարէ) ժողովը վերջերս խմբովին հրաժարական ղրկած էր Հալէպի Նահանգապետին, որ տեղւոյս կառավարչին հետ հեռագրական բանակցութենէ մը յետոյ ընդունելով զայն' տրամադրելի ընտրելեաց մէջէն նոր կազմակերպութիւն մը տուաւ ժողովին։ Հրաժարեալ ժողովին քրիստոնեայ անդամներն 1 Հայ է, 1 Հայ-բողոքական ու 1 Ասորի կ'բաղկանային. Նոր կազմակերպուած ժողովին մէջ պաշտօնի կոչուած են 2 Հայ (Յակոբ էֆ. Հալաճեան ու Խաչեր էֆ. Պիրէճիգլեան, ատենապետ և դեր-ատենապետ Ազգ. Քաղ. ժողովոյ),—ու 1 Ասորի։

ԱՆՃՆԱԿԱՆ հասուցմանց Յանձնաժողովն երէկ եւս գումարուեցաւ Հասան Ֆէհմի փաշայի նախագահութեան տակ։

ՀՌՈԴՈՍԻ Մանիլեան նարինջներու (մանտարին) ծառերը տեսակ մը հիւանդութեամբ վարակուած ըլլալով, կ'երեւի թէ այս բարեհամ պտուղն ալ պիտի զրկուինք։ Արքիպեղագոսի կուսակալութիւնը մասնագէտ ծառաբոյժ մը խնդրած է' ծառերուն դարման տանելու համար։ Այտընի նահանգին երկրագործական մասնագէտ քննիչներէն մին Հռոդոս պիտի ղրկուի։

ՀԱՅՖԱՅԷ կ'հեռագրուի թէ անցեալ չարթու 500 կաթոլիկ աւստրիացի ուխտաւորք Եաֆա հասեր են։

ԻՖՏԱՄ իր այս աւուր թուով կ'ըսէ թէ, թէև Տպագրական Տեսչութեան կողմէ դադարման դատապարտուեր է, սակայն վեհ. Սուլթանն անմիջապէս ներում շնորհեր է, որով Իգտամի հրատարակութիւնն օր մ'իսկ չէ դադրեր։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ շինութեանց նախարարութիւնն երկաթուղւոյ ընկերութեանց տնօրէններէն պահանջեց որ իրենց պաշտօնէից ցանկն անյապաղ հաղորդեն իրեն, որպէս զի անոնց Բէ-Տըրէ-ի տուրքն որոշուի իրենց առած ամսականներուն համեմատ։

ԽԱՍԳԻՒՂԻ շոգենաւերուն կամուրջի նաւամատոյցն, այս գիշեր ժամ 6 ին յանկարծ ծովին տակն իջաւ կէսէն աւելին։ Մարդու կորուստ չեղաւ։ Այս առաւօտ Ոսկեղջիւրի ճամբորդները կ'հանուին Եէմիշ։

ՄԱՅԵՐԻ վաճառատունը կ'գտնուին, դպրոցներու վերաբացման եւ աշակերտներու եւ աշակերտուհիներու դպրոց երթալ վերսկսելուն առթիւ, գեղեցիկ [illegible]ներ եւ [illegible]ներ մանչերու եւ աղջկանց համար։ Վերջին գին բացարձակապէս եւ վերջնապէս, ա՛յս է սոյն տան կանոնը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Սղերդցիներուն համար ընդհանուր տխրութեան օր մը եղաւ այն օրն ուր գոյժ հասաւ նախկին Միացեալ Ընկերութեանց գրասենեակէն թէ տեղւոյն վարժարանը պիտի գոցուի. զի ո՛չ նախկին Ընկերութիւնն, ո՛չ ալ անոր յաջորդող անզօր և ապարդիւն Խնամակալութիւնն այլ եւս գոյութիւն չունին, հասոյթի անգոյութեան երեսէն։ Ընկերութիւնը կ'ըսէր իր դասատուներուն և ա՛լ աւելի խոնարհ պաշտօնեաններուն որ «իրենց գլխուն ճարը նային»։ Բայց ի՞նչպէս ընեն երթան քաղաքէն, քանի որ երկու հարիւր ոսկի առնելիք ունին զոր Ընկերութիւն կամ Խնամակալութիւն չեն վճարեր, եւ դասատուք և պաշտօնեայք նոյնքան եւ աւելի պարտք ըրած ըլլալով տեղացի այլ եւ այլ ազգէ վաճառականներու, չեն կրնար իրենց օձիքն ազատել անոնց ձեռքէն։ Գո՛նէ յանուն հանրային պատուոյն այս դիզուած թօշակները կ'ըրդադրելու չէ՞ր։— Բայց բուն իսկ Սղերդցիք ասիկա չէին խորհեր, այլ' իրենց տղաքներուն փողոցը մնալը։ Դոմինիկեան Բողոքեայք և ամերիկացի Միսիոնարք անմիջապէս ծանուցին թէ իրենց դպրոցին դռները բաց են։ Այս հրաւէրին շատ մոտիկ չըրաւ Սղերդի ժողովուրդը։ Առժամեայ հանգանակութեամբ մը, երկու ամսուան համար ապահովեց դպրոցին շարունակութիւնը, թէեւ զեղչեալ ծրագրով մը, դուռները բոլորովին չգոցելու չափ։ Ապագային համար, կ'սպասուի որ Կեդրոնական կարօտելոց և աղքատիկ տղոց խնամակէն նպաստ մը յատկացուի։ Մեր թղթակից Սղերդի արաբախօս և քրդախօս Հայերուն այսչափ բան մ'ընելն անգամ զարմանալի կը գտնէ։ Մարդիկն առաջ այն աստիճան խոր տգիտութեան մէջ էին որ անոնց մէջ առաջին դպրոցը բացողն եղաւ Միացեալը։ Աթէ անկէ ի վեր տնտեսական տագնապներն եղած չըլլային և բերքերու անյաջողութիւնք, գուցէ հիմակ ի վիճակի ըլլային պարզ նախակրթարան մը պահելու։ Բայց տգիտութիւն բացարձակ մի կողմէ, աղքատութիւն բացարձակ միւս կողմէ, դարձեալ [illegible] չեն անցնիր իրենց դպրոցէն։ Անանկ է, ի՞նչ, . . . [illegible] Բայց խեղճերն ո՛չ իսկ այդ բառը կը հասկնան,—ո՛րքան ալ յաճախ գործածուած, յեղյեղուած բառ մ'ըլլայ այն։ Անոնց պէտք եղածն է' մայրենի լեզուին ուսուցման ծառայող պարզ կոկիկ նախակրթարան մը։ Այս քանին անշուշտ պիտի աշխատի Վիճակին առաջն. տեղապահ Տ. Փառէն Վ., որուն անուանումն ուրախութեամբ լսեր են Սղերդցիք։

—Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Պատրիարքարան չիջաւ։

—Քաղ. Ժողովը վաղը' ԴՇ.' պիտի գումարի Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։

—Մարաշի գիւղերէն Եէնիճէ Գալէի քահանան, գրութիւն մ'ուղղելով Պատրիարքարան, դասագիրք, դպրոցական այլ պիտոյք եւ կրթական նըպաստ խնդրած է։

— Մայրաքաղաքիս ռումանական հիւպատոսը' թարգմանի մը հետ երէկ Պատրիարքարան երթալով, ի բացակայութեան Ս. Պատրիարք Հօր, բարապանի մ'առաջնորդութեամբ Սուրբ Պլաք Հրէուհւոյն բնակարանն երթալով տեսակցեցաւ անոր հետ։ Հրէուհին իր համոզման վրայ անդրդուելի մնաց։ Հիւպատոսն ԵՇ. վերստին պիտի գայ Ս. Պատրիարք Հօր հետ տեսակցելու սոյն անվերջանալի խնդրոյն նկատմամբ։

—Հանգուցեալ Նեվրուզեան Աբեթիկ էֆ.ի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի երկու օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցին Անտոն էֆ. Հաճեան։

ՄԻՋՆԱԿԱՐԳ Վարժարանի նախկին ընթացաւարտ մը, որ քանի տարիէ ի վեր գործի մէջ գտնուած է և կարող է գրել օսմաներէն, ֆրանսերէն, անգլերէն և գերմաներէն և տեղեակ է տոմարակալութեան, պաշտօն մը կը փնտռէ առեւտրական տան մը մէջ։ Առաջնակարգ վկայութիւնք։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տնօրէնութեան։ 5—3

ԱՅՍ ԱՒՈՒՐ ԹՂԹԱԲԵՐ

ՍՊԱՌՆԱԼԻՑ ՋՐՈՅՑՆԵՐ.— Բարիզի կարգ մը լրագրեր անցեալ ՆՇ. և ՈւՐ. իրար անցեր էին բոլորովին, հեռագրեր ընդունած ըլլալով Պրեստէ, որք կ'ծանուցանէին թէ «Մանշի անգլ. Տորմիղն, որ սովորաբար «Սպիտակ Տորմիղ» կ'յորջորջուի, Ուասան կամ Ուշանդ կղզիին առջեւ եկած է, (Մանշի մէջ տեղ, Ֆրանսայի եզերաց մօտ,) և հ-ն կ'շրջի, պատրաստ ըլլալով յարձակելու Պրեստի ֆրանսական նաւաբանին ու նաւախմբին վրայ։ Ութ խոշոր զրահաւորէ և կարգ մը յածաւորակներէ բաղկացած այս հսկայ Տորմիղ թորփիլահալածներու ամբողջ շարքի մը միջոցաւ ի հաղորդակցութեան է Անգլիոյ եզերքին հետ։»

—Բարիզի մէջ մտքերն ա՛յնքան գրգռուած են Ֆաշոտայի այն եւ քան զեւս ֆաշօտ խնդրին պատճառաւ, որ այս ապուշ լուրին հաւատացողներ եղան, որք թերթերուն մէջ եւ Պուլվառներուն վրայ պոռացին կանչուըռտեցին թէ «Անգլիա Գաղղիոյ կ'ըսպառնայ կոր, ի՞նչ ըսել է այս, մե՛ք ալ պատրաստուինք»։— Շօվէն Լօքռուան ալ, ուրիշներէն վար չմնալով հայրենասիրութեան մասին, փութոյ ըլնդութեամբ վազեց Թուլոն, յետոյ Բարիզ, հիմակ ալ Պրեստ, «աչքէ անցընելու համար» ֆրանսական պատրաստութիւնները, թէեւ իր հակառակորդներ կ'ըսեն թէ ինք ա՛յնքան միայն կ'հասկնայ նաւային գործէ, որքան Սան-Սուսիի մշակը կ'հասկնար գերմանական իրաւագիտութենէն եւ Պերլինի դատարաններէն։

ՖՐԱՆՍ. ՍՊԱՅԱԿՈՅՏԻՆ բերան Էտը Բօ-ի կ'հերքէ թէ-ի լուատեսութիւնն, որ ֆրանսական պատրաստութիւններուն համար կ'ըսէր թէ արդէն որոշեալ բարենորոգիչ ծրագրին գործադրումն են, եւ ընդհակառակն, կ'պնդէ թէ Ֆրանսա տեղի ունի վախնալու անգլիական յանկարծակի ծովային յարձակումէ մը, ինչպէս պատմութեան մէջ օրինակները կան, և հետեւապէս, Պրեստի, Թուլոնի և ուրիշ նաւային կեդրոններու և զինարաններու մէջ ոգի ի բռին կ'աշխատուի գիշեր եւ ցերեկ' պատրաստ ըլլալու Անգլիոյ հետ ծովային պատերազմի մը։ Էտը Բօ կ'ծանուցանէ թէ անցեալ Մարտ ամսուն, երբ չինական խնդրոյն պատճառաւ Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջեւ յարաբերութիւնք յանկարծ աւրուեցան, Ֆրանսա յանկարծակիի եկաւ, զի 30 զրահաւոր հաւաքած էր Անգլիա ի Մալթա և 60 թորփիլահալածներ շոգիի վրայ էին ի Մանշ։ Հիմակ անանկ չէ։ Ֆրանսա ամէն բան ի գործ կ'դնէ յանկարծակիի չգալու։

—Լէյտը Բ[illegible] ալ խօսքի կ'խառնուի, զի ժողովրդականութիւն վաստկելու առիթ է, և կ'յիշեցնէ թէ երկու տարիէ ի վեր ծովակալ Ֆուռնիէ, Միջերկրականի նաւատորմին հրամատարը, կ'գուշակէ Անգլիոյ հետ ծովամարտ մը, ուստի Ֆրանսա պէտք է պատրաստ ըլլայ։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՔ. Ուաշինկդընի պաշտօնական ակմբոց մէջ չի կարծուիր որ ապստամբներուն ու Ամերիկացւոց մէջ նաւային կռիւ մը տեղի ունեցած ըլլայ, վասն զի ապստամբներուն մանր նաւերը ամերիկեան միակ մարտանաւի մ'իսկ դիմադրելու անկարող են։

— Մանիլայէ առնուած լուրերու նայելով, մաքսային նոր սակագինը Նոյեմ. 10ին գործադրութեան պիտի դրուի եւ սպանիական վաճառքներն իբրեւ օտար ապրանք պիտի նկատուին։ Վիզայաս կղզիներու կառավարութիւնն երկաթուղի մը շինելու միտք ունի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ Հօք եւ Բիլլա մարտանաւերը որք Ճիպրալթար կ'գտնուէին, յանկարծ մեկներ են Մարոքի ափանց վրայ պտոյտ մը կատարելու։

ԱՆԳԼԻՈՅ հիւսիսային արեւելեան եզերքը, վերջին փոթորկին պատճառաւ, ծածկուած է նաւերու բեկորներով։ Գերմանական եւ Նորվեկեան շատ մը մեծ նաւեր ծովեզր ինկած են։

ՎԻԼՀԷԼՄ Կայսեր կողմէ Վեհ. Սուլթանին նուիրուած կայս. մականն համակ ոսկիէ շինուած է, Մեծն Ֆրէտէրիկի մականին նմանութեամբ։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ մէջ ժանտախտի դէպքերը շատցած չեն և կ'կարծուի թէ վարակման առջեւն առնուի։ Տք. Միւլլէր, որ ժանտախտէ բռնուած Պարիշ ծառան դարմանած և իր կարգին վարակուած էր, մեռաւ։ Երիտասարդ բժիշկին մահուան բօթը կայծակի նման Վիէննայի մէջ տարածուեցաւ և մեծ ցաւ պատճառեց։ Տք. Միւլլէր Պոմպայի մէջ երեք հարիւրէ աւելի ժանտախտաւորներ դարմանած էր։ Հիւանդանոցին վարչութիւնը զգուշութեան համար արգիլած է հաստատութեան բժիշկներուն, հիւանդապահ կիներուն և ծառաներուն դուրս ելնել, այցելութիւնները. գործնական զգուշաւորութիւնք դրուած են, այնպէս որ հիւանդանոցին մուտքն ու ելքը բոլորովին արգիլուած է։ Այս զգուշական միջոցները սակայն ժողովրդեան աչքն ու սարսափն աւելի սաստկացուցած են։ Բրակայի, Բէչթայի, Կրացի եւ Դրիէսթէյի քաղաքապետութիւնք զգուշական միջոցներ ձեռք առած են վարակման առջեւը առնելու նախահոգութեամբ։ Վերջին պահուն Վիէննայէ կ'հեռագրուի թէ' Պարիզ ծառան դարմանող հիւանդապահ կիներէն մին ալ կասկածելի նշաններով անկողին ինկած է։

ՌՈՒՍԻՈՅ արտաքին գործոց նախարար, կոմս Մուրավիէվ, Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր մատուցած է Զարին մէկ ինքնագիր նամակը։

ՔՈՊԷՆՀԱԿԷ կ'ծանուցուի թէ Զարը չէ ուզած ունկնդրութեան ընդունիլ ծովակալ Ժէրվէն, առարկելով թէ պաշտօնական հանգամանք չ'ունի։ Եթէ այս լուրը հաստատուի, մեծ կարեւորութիւն կրնայ ստանալ, որովհետեւ ծովակալը Ֆէլիքս Ֆօռի հետ ի Բեդերսպուրկ Զարին հիւր եղած և 1897ին ալ Քրոնշդատ գացող Ֆրանսական նաւատորմին հրամանատարն էր։

ԳԱՀԻՐԷԷ կ'հեռագրուի թէ այն ութ զինուորներն, որք Սուտան կ'երթային և Եգիպտական բանակին համար դրամական ծրարներ կ'տանէին, Կէտարէֆի մէջ Տէրվիշներէն սպաննուեր են։ Կէզիրէէի բարեկամ ցեղերը 600 Տէրվիշ և սեւամորթ զինուորներ, ինչպէս նաև 2000 կիներ գերի բռնելով Խարդում տարեր են։

ՍԱԿԱՍԴԱՅԻ նախագահած դահլճին մէջ կարծեաց մեծ և ծանր անհամաձայնութիւններ ծագած են. նախարարական տագնապ մը մօտալուտ է։

ԲՐԷԴՕՐԻԱՅԷ կ'ծանուցուի թէ Զօր. Ժուպէռ Մաքադոյի բնիկներուն վերջնագիր մ'ուղղելով, զիրենք հպատակութեան յորդորած և 3000 Պոյէրներ զէնքի կոչած է։ Վերջին լուրերուն նայելով, Պոյէրներուն և այս վերջնոց միջև բուռն ճակատամարտ մը սկսած է։ Երկու կողմէ ալ մեծ կորուստներ կան. յաղթութիւնը վերջնականապէս Զօր. Ժուպէռի մնացեր է։

ՈՃՐԱԳՈՐԾ ԼՈՒՔԲԷՆԻԻ դատավարութիւնը պիտի սկսի Նոյ. 10ին։

ՆԱԽԱՐԱՐԱՊԵՏ ՊՐԻՍՈՆ բաց նամակ մ'ուղղած է պատերազմական նախարար, Զօր. Շանուանի, և շնորհակալութիւն յայտնած է վերջին դէպքերուն մէջ բանակին կառավարութեան հանդէպ ցուցըրած հաւատարմութեան։

ԲԱՐԻԶԷ կ'ծանուցուի թէ ռուս Գնդ. Լէօնդիէվ բոլորովին ապաքինած ըլլալով, Հոկտ. 25ին Մարսիլիայէ շոգենաւ պիտի նստի Հապէշիստան դառնալու համար։

ԱՄԲՈՂՋ Եւրոպական Ռուսիոյ մէջ, ի բաց առեալ Խրիմ ու Կովկասիա, ձիւն տեղացած և Վոլկայի գետը սառած է,

ՍՊԱՆԻՈՅ Խնամակալ Թագուհին երկարօրէն տեսակցած է Զօր. Բոլավիէյա ծերակուտականին հետ։ Կը կարծուի թէ Զօրավարը Սակասդայի տեղն անցնի։

ԲՈՐԴՍՄՈՒԹԻ նաւարանին մէջ մարտանաւերու սպառազինութիւնք աւարտած են և պատրաստ կ'գտնուին առաջին նշանին մեկնելուն։

[Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէ, 23 Հոկտ.]

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԸԳԱ ԽԱԹԹԸ ՄԷՇԳԻԼԷՐԻ

Ցոյծեց ՄԻՀՐԱՆ ԱԲԻԿԵԱՆ

Սոյն գործ թուրքերէն ճեռագրի ամենաընտիր նմոյշներ կ'պարունակէ. մէթոտն է խիստ դիւրուսոյց և թուղթը ազնիւ. ջերմապէս կ'յանձնարարուի վարժարանաց Տեսչութեանց, Երեք տետրի գինն է 30 փարայ։ Վարժարանաց մեծաքանակ զեղչ։ 5—2

ՍԿԻՒՏԱՐ-ԻՃԱՏԻԷ Ներսեսեան եւ Երմոնեան երկսեռ վարժարանաց համար պէտք կայ. Ա. Դաստիարակ ուսուցչի մը որ կարենայ գոհացնել մասնաւորապէս գիտութեանց, պատմութեան և աշխարհագրութեան ճիւղերը։ Սոյն ճիւղերուն համար այցելուներ ալ կրնան յարմարիլ։— Բ. Կարող մանկապարտիզպանուհիի մը։— Գոհացուցիչ վճարում։— Դիմել ամէն օր վարժարանաց Խորհրդարանը։ 3—3

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ընթացաւարտ մը, որ կ'գրէ հայերէն, օսմաներէն և ֆրանսերէն, և արդէն գործի մէջ գտնուած ըլլալով տեղեակ է առեւտրական թուարանութեան ու տոմարակալութեան, առեւտրական գործի մը մէջ պաշտօն մը կ'խնդրէ, լուսագոյն երաշխաւորութիւններ սալով իր մասին։ Դիմել Բիւզանդիոնի Տպարանը։ 5—2

ՏՔԹ. Վ. ԻՆՃԷԵԱՆ

Մանկաբարձ և մասնագէտ կանանց և տղայոց հիւանդութեանց.

Վկայեալ Բարիզի առաջնակարգ հիւանդանոցներէն

Բարիզէ վերադարձած, հաստատուած է ի Գումգաբու Պատրիարքարանի մօտ թիւ 11, ուր հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր։— Բաց ի իւր մասնագիտութիւններէն կը դարմանէ նաև ներքին (կուրծքի, սրտի և ստամոքսի) հիւանդութիւններ, արտաքին և մասնաւորապէս ծննդամիզական հիւանդութիւնք, գիտական վերջին յառաջդիմութեանց համաձայն, և եւրոպական հիւանդանոցներու մէջ ի գործ դրուած նորանոր և ազդեցիկ միջոցներով։

Բշ. և Ուր. կ'այցելէ 7-9 Սամաթիա Քրիսեան էֆ.ի դեղարանը։ Դշ. 8 10' կամուրջի գլուխ Քիւչիւքեան էֆ.ի դեղարանը։ իսկ ԳՇ. ձրի դարման աղքատաց։ 10—6

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՎԻԷՆՆԱ, 23 Հոկտ.— Ընդհ. դատախազն, առողջապահական իշխանութեանց հետ համաձայն, քննութիւն մը հրամայած է հիւանդանոցին մէջ պատահած ժանտախտի դէպքին պատասխանատուները գտնելու համար։ Դատական նախարարն արդէն մանրամասն տեղեկագիրներ ընդունած է դատարանին նախագահէն և ընդհ. դատախազէն։

ՊՈՒՏԱՓԷՇԴ.— Ներքին գործոց նախարարը Վիէննայի ժանտախտի դէպքին նկատմամբ հարցապնդման մը պատասխանելով, հաստատեց թէ աւստրիական իշխանութիւնք բոլոր կարելի միջոցներն հրամայած են ախտին վարակումն արգիլելու համար։ Հունգարիա եւս միեւնոյն նպատակաւ հարկ եղածը պիտի ընէ. դէպքին կարեւորութիւնն ո՛չ մեծցնելու է և ո՛չ ալ նուազեցնելու։

ՎԻԷՆՆԱ.— Տք. Միւլլէր այս առաւօտ մեռաւ ժանտախտէն։ Բէշա հիւանդապահ կնոջ վիճակը նոյն է, բայց վտանգաւոր ըլլալէ կ'վախցուի։ Երկրորդ հիւանդապահ կինն Հօշէկկէրի վիճակն աղէկ է։ Միւս վարակեալներն ալ գէշ չեն։ Կ'յուսացուի թէ ժանտախտը պիտի սահմանափակուի բանուողներուն մէջ։

—Կոլուխովսքի կոմս երէկ ընդունեց Մուրավիէվ կոմսին այցելութիւնը։ Այսօր խնջոյք մը պիտի տայ ի պատիւ անոր։

—Ֆրանց Եօզէֆ կայսր Պուտափէշդ մեկնեցաւ։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ թագաւորն Աօստայի դքսին շնորհեց կոմս Քասդէլֆիտարտօ հակակղերային տիտղոսն, որ կ'յիշեցնէ պապական զօրաց վրայ տարուած յաղթութիւն մը։

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Հոկտ.— Թայմզ, Ֆրանսական կառավարութեան հրատարակած Դեղին Տետրակին վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ չի պարունակեր փաստեր որք Ֆրանսայի պահանջումներուն ույժ տան։

ԲԱՐԻԶ.— Թէ' Ֆրանսայի և թէ Անգլիոյ մէջ ծովային ու ցամաքային սպառազինութիւնք փութոյ ըլնդութեամբ առաջ կ'տարուին։

—Սակարանին մէջ Իտալիոյ վրայ փոխանակագիր քաշելու գործողութիւնք դժուարութեան կ'բախին։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

[illegible]

ԼՈՆՏՈՆ 24 Հոկտ.— Անգլիական կառավարութիւնը նոր Կապոյտ Տետրակ մը հրատարակեց Վերին Նեղոսի և Ֆաշոտայի խնդրոյն վրայ, ի պատասխանի գաղղիական Դեղին Տետրակին։ Նոր Կապոյտ Տետրակէն ալ կ'երեւի թէ Անգլիա կ'պնդէ իր պահանջումներուն վրայ ի մասին Ֆաշոտայի և Մառշանի արշաւախմբին։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովը թէեւ վաղը պիտի գումարուի, բազում երեսփոխանք այսօր երեսփոխանական պալատը գացին, ուր ջերմագին խօսակցութիւններ կ'ըլլան Ֆաշոտայի և Տրէյֆիւսի գործերուն վրայ։

—Լրագիրք ոմանք Ֆաշոտայի գործին առթիւ ժողովուրդը գրգռող լեզու մը գործածած ըլլալով, կառավարութիւնն արտասովոր միջոցներ ձեռք առաւ, որպէս զի Երեսփոխանութիւնն ու Ծերակոյտն հանդարտօրէն կարենան վիճաբանիլ։ Ժողովուրդին արգիլուեցաւ խորհրդարանական երկու պալատներուն շուրջն համախմբուիլ։

ՄԱՏՐԻՏ.— Զօր. Քորէա եւս հրաժարեցաւ նախարարութենէ, բայց կը յուսացուի որ Մ. Սակասդա պիտի յաջողի վերակազմել դահլիճը։ Նախարարներուն դիրքը դժուարացնողն է Ամերիկեան պահանջումներուն խըստութիւնը Բարիզի Յանձնաժողովին մէջ։

ՈՒԱՇԻՆԿԴԸՆ.— Ամերիկայի Եպիսկոպոսաց Եռամեայ Խորհրդին մէջ, միաձայնութեամբ որոշում մը քուէարկուեցաւ, որով յանուն Եպիսկոպոսական Եկեղեցւոյ շնորհակալութիւն կ'յայտնուի Անգլիոյ' Սպանիոյ դէմ պատերազմին մէջ առ Ամերիկա ցուցած համակրութեան համար, եւ ջերմ յոյս կ'յայտնուի որ մօտ ժամանակի մէջ անգլոսաքսոն երկու մեծ ազգերը դաշնակցին և գործակցին ի պաշտպանութիւն մարդկութեան բարօրութեան և ի յառաջացում քրիստոնէական քաղաքակրթութեան։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵՑԻ

ՏՔԹ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆԻ

Սեռին և պարկեշտութիւն

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ

Լիակատար աշխատութիւն

Դիւրատրել և յանձնարարել

ՈՒՍՈՒՄՆ. ԽՈՐՀՐԴԷՆ

Կարեւոր գործ ամէն մարդու համար

ԳԻՆ 25 ՂՐՇ.

Կ'գտնուի ամէն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Պէրպէրեան տպարան (էսկի Զապթիէ Ճատտէսի թիւ 61)

Կեդրոնատեղին ղրկուած 25 ղչ.նոց թղթատարութեան [illegible] կամ հինգ ու կէս Փր.նոց [illegible] փոխարէն, կ'ստացուի թղթատարով մէկ օրինակ։ 10—7

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 12
Ամէնէն բարձր գին	»	24 12½
Ամէնէն վար գին	»	24 10
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	107 3/8
Ամէնէն բարձր գին	»	107 ½
Ամէնէն վար գին	»	107 ¼

ԲԱՑՈՒՄ 13 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24 04½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	106 3/4
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.	Օ. Ո	9 12
Երկրագործական Պանքա	»	8 30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ.	Ա. Ո.	3 09
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո	4 03
Թոմպէքյ բաժնեթ.	ղրշ.	757 —
» ժուխանս	»	260 —
» պարտաք.	»	496 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	»	303 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	469 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ մէկ օրուան	Ռ. Ո.	— 75
» ութ օրուան	»	2 —
Ռումէլի Երկաթ. »	Ֆր.	— —
» մէկ ամսուան »		— —

ԸՆԹԱՑԻՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 փրանքնոց	Ղրշ.	87 21
Անգլիական ոսկի	»	110 20
Բօլ Էմբէրիալ	»	90 10
Քրիմից	»	51 05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 25
Մէթալիք	»	97 20
Ռուպլ Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 53

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109 20
Բարիզ 3 »	Ֆր.	23 07½
Ֆիորին ժամտա	»	10 88¾

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ. 24 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Բ.	Ա. Ո.	46 25
» » » Դ.	»	25 63
» » » Դ.) բաց.	»	21 87
) գոց.	»	21 75
Փոխառութիւն Գասապա	»	82 50
» Օսմ. 3½%	»	98 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11 75
Այտընի երկաթուղի	»	10 —
Եգիպտական միացեալ	»	108 —
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	108 —
Հելլենական 5%	»	38 —
Մօնօբօլ Հելլենական 4%	»	42 50
Ռանթ » 4%	»	— —
Պուլկ. Փոխառ. 6% 1888	»	93 —
» Նոր » 6% 1892	»	92 —
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25 52½
Դրամադեղչ	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 24 Հոկտ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	98 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 —
Անատ. Երկ. պարտաթուղթ	»	97 60
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 25

ԲԱՐԻԶ, 24 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	ղրշ.	22 30
) գոց.	»	22 17
» » » Բ.	»	47 10
» » » Գ.	»	25 95
Օսմանիյէ	»	397 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	106 50
Օսմ. Ռէժի	»	281 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	545 —
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	101 55
Քրէտի Լիօնէ	»	— —
Պանք տը Բառի	»	935 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3655 —
Իտալական Ռանթ	»	91 32
Սպանիական արտաքին	Ա. Ո.	41 35
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 35
Դրամադեղչ	»	3 —

ՎԻԷՆՆԱ, 24 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47 60
» Լոնտոնի վրայ	»	120 60
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	57 70
Օսմ. Ռէժի	»	127 50

ԳՐԱՏՕՒՆ Գ. ՊԱԼԵՆՑ

20, Չագմագճըլար Եօգուշու, Կ. Պոլիս, 20

Պալենց Գրատունս դպրոցական Նոր տարեշրջանի առթիւ կ'իմացնէ թէ ամէն տեսակ լաւագոյն դասագրքեր պատրաստ ունի իր ճոխ մթերանոցին մէջ։ Յանձնարարութիւններ կ'կատարուին փութով և ճշդութեամբ. մեծաքանակ գնողներու գոհացուցիչ զեղչ։ Գրատանս 1898-99 տարւոյ ԳՐԱՑՈՒՑԱԿՆ նոր լոյս տեսած է. փափաքողաց' ձրի։

Գրատանս հրատարակած հետեւեալ դասագրքերը ջերմապէս կ'յանձնարարուին։

1. Աշխարհաբար Գործ. Քերականութիւն, Ա. Կ. Պետիկեան։ Ա. Շրջան 2 ղրշ, Բ. Շրջան 2½ ղրշ, Գ. Շրջան 4 ղրշ։ —2. Նոր Քերականութիւն Հայ. Գրաբ. լեզուի, սրբագրուած, Ս. Գաբամաճեան։ Գին 7 ղրշ։ —3. Գործ. Քերականութիւն արդի աշխարհաբարի, Ս. Գիրք, Զ. Տօնէլեան։ Գին 3 ղրշ։ —4. Նոր Ծաղկաքաղ աշխարհաբար, Ս. Գաբամաճեան։ Գին 4 ղրշ։ —5. Իրազեկութիւն համառօտ, Եղիա Թէյեան։ Գին 3 ղրշ։ Նոյնին ընդարձակը 6 ղրշ։ —6. Նախապատրաստական և բնագիտական գիտութեանց, Եղիա Թէյեան։ Տարր. Դասընթացք 5 ղրշ, Միջին դասընթացք 6 ղրշ։ — 7. Թուաբանութիւն մտաւոր և գրաւոր, Գ. Գափաֆեան։ Տարր. Դասընթացք [Բ. Տիպ] 4 ղրշ., Միջին Դասընթ. [Բ. Տիպ] 6 ղրշ., Բարձր. Դասընթ. 10 ղրշ։— 8. Ընթացք ի Գրոց բարբառ, Եղիշէ Մ. Վ. Դուրեան։ Ա. Տարի 5 ղրշ., Բ. Տարի 7½ ղրշ։— 9. Բառաքննութիւն, Եղիշէ Մ. Վ. Դուրեան։ Գին 3 ղրշ։ — 10. Նոր Փնջակ, գրքոյկ ընթերցանութեան և արտասանութեան։ Հատը 1 ղրշ., հարիւրն անզեղչ 60 ղրշ։ 10—10

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,954,532
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 2,981,236

ՆՈՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,893,700
ՀԱՍՈՅԹ 1896 ՏԱՐԻՈՅ 1,121,900

Ընկերութիւնքս իրենց Կ. Պոլսոյ միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ կ'ստանձնեն ամէն կարգի ապահովագրութիւններ ընդդէմ Հրդեհի, աւելի օգտակար եւ աւելի դիւրագնի սակերով քան ուրիշ ամէն ընկերութեանց սակերը, բացառաբար այն շահաւոր ապահովութեան զոր կ'ընծայեն իրենց դրամագլխոց մեծութեամբ եւ իրենց պահեստի մթերեալ գումարներուն առատութեամբ։ — Նաեւ երբ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն Հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասուն 29,000,000 Անգլ. Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ շոգենաւուց եւ առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն եւ դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց եւ այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 21 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԱՇԽԱՐՀԻ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1842 ԻՆ Ի ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 1,314,000,000 ՖՐ. ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃՐԼ.

1897 ՏԱՐԻՈՅ ՀԱՍՈՅԹՔ 280,600,000 ՖՐԱՆՔ

Այժմու ապահովագրութիւնք և ցկեանս եկամուտ 4 միլիառ 853 միլիոն ֆրանք
Բաժնեկցած (Նախատեսութեան դրամագլուխ) 183.900,000 ֆր.

ՄՈՒԶՈՒԱԼ ԼԱՅՖ բաժնետէր չունենալով ապահովագրուողները միայն կ'վայելեն թէ' ապահովագրութեան և թէ շահագործման բոլոր արդիւնքը։
Անփոփոխ են հաստատուն բաժիներ

ԳՈՐԾԱԾԱԿԱՆ ՍԱԿԵՐ. — Ապահովագրութեան մուրհակ՝ Ամբողջ կեանք ցկեանս և ժամանակաւոր բաժիններով։ Մուրհակ՝ 5 0/0 պարտաթուղթ։ Մուրհակ՝ մասնակի եւ չարունակական վճարումներու։ Մուրհակ խառն՝ ըստ կամս ամբողջ կեանք և շահ երաշխաւորեալ։ Մուրհակ՝ քոնսոլեալ դրամագլխով եւ շահով։ Զաւակներու օժտումի ցկեանս եկամուտ 10, 15, 17 և մինչեւ 18,39 0/0 եկ. եւն։

Ընդհ. Գործակալ — Գործակալութեան վարիչ
Հ. ՏԸ ԱՆՏՐԻԱ — ԱԼՊԵՐԴ ՄԷՕԼՀԱՈՒԶԷՆ
Պոլիս, Պաղչէ-Գաբու Իպզլի Պէյ Խան

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվըրփուլ և Արեւելեան Գծի Բանող Շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Արմէնիան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բըրմիըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոսդոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Թալէրնիան	3700	Մինշօ	900
Վալօնիան	3700	Օփորդօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիսպօն	800
Թալիան	3500		

«Արապիան» շոգ. նաւ. Սթամմըրը, Լիվըրփուլէ հասաւ հոս վաճառքով։

[illegible] կ'խնդրուի ի[illegible] փոխադրելու [illegible] ապրանքներուն հանելու համար [illegible] գրկել շոգենաւին [illegible] ժամ առաջ։ [illegible] համար դիմել առ ԷՖՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1 Ղալաթիա

ՌՈՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ին հիմնուած։ Իրատէով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Յ. ՀԻՒՐՄՈՒԶ — Ղալաթիա, Քարաքէօյին վրայ (հին Մուխթարն թէքը) — Ընդհ. Գործակալութեան Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՕՐ ԲԷԼՕՆԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով։
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 20, 21, 22

ՀՕԿԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հարկ չկայ բացատրել թէ, ամէն սեռէ եւ հասակէ փափկակազմ անձանց եւ գլխաւորաբար տղայոց, անկարող եւ ամբողջ եղողներու ու տկար կուրծք ունեցողներու համար, որչափ անհրաժեշտ է ձկան իւղ գործածելն։ Այսու ամենայնիւ ձկան իւղէն սպասուած բարեբար արդիւնքը վայելել կարողանալու համար, պէտք է վերջին ծայր ուշադրութիւն ընել ընտրութեան ատեն, որովհետեւ հիմայ, շատ մը կեղծ ու խարդախեալ իւղերը շիշերու մէջ լեցնելով կ'ծախեն հասարակութեան իբրեւ Մօրիւ ձկան իւղ եւ այս անհարազատ եղերը գործածողներ՝ փոխանակ օգուտի, վնաս կ'տեսնեն անոնցմէ։ Իսկ Պ. Հօկ Ամերիկայի Թէր Նէօվ կղզւոյն մէջ մասնաւոր ձկնարան եւ գործարան հաստատած ըլլալով, իր մասնաւոր նաւերով որսացած Մօրիւ ձուկերուն թարմ եղը կ'հանէ անմիջապէս տեղւոյն վրայ եւ եւանկիւն շիշերու մէջ լեցնելով կ'ծախէ Հօկի ձկան իւղ անուամբ։ Այս առթիւ 50 տարիէ ի վեր, աշխարհի հռչակաւոր բժիշկները Հօկի ձկան իւղ միայն կ'յանձնարարեն իրենց հիւանդներուն։ Սակայն կեղծերէն զգուշանալու համար ուշադրութիւն պէտք է։ Ընդհանուր դեղարաններու եւ դեղավաճառատուններու մէջ կ'ծախուի։

5—34 Տէրը. Թ. ՀՕԿ
Բարէզ, Քասթիլեօնէ փողոց թիւ 2

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՈՒՆԵՆԱԼ ձմեռուան եղանակին համեմատ անգլիական և գաղղիական գործարաններու լաւ և դիմացկուն բալթօներ, բանթոլօններ, տեսակ տեսակ չայաքներ, և ֆանէլաներ անգամ մը ուրիշ տեղ երթալէ առաջ, դիմեցէք Պահչէ-Գաբու Համիտիէ ճատտէսի թիւ 38. Ցովհաննէս էֆ. Կիւմիւշեանի վաճառատունը։ 60—11

ՏՔԴ. Ն. ԹԱՔԹԱՍ

Անդամ Փրանս. խոչափողաբանական, ռնգաբանական և ականջաբանական ընկերութեան ի Բարիզ, օգնական բժիշկ Բարիզի հիւանդ տղայոց ականջի, քիթի եւ խաչափողի հիւանդանոցին. և փորբոյժ նոյն հիւանդութեանց Ս. Ժորժի համազգային հիւանդանոցին մէջ։—Ֆրանսայի, Պրիւքսէլի և Գերմանիոյ մէջ երկար տարիներ պարապած ականջի, քիթի և խաչափողի հիւանդութիւններով, վերջին մեթոտներով կ'դարմանէ խլութիւնն, ականջի վազելն՝ հնչած ալ ըլլայ, խմլասելը, գլխու պտոյտը, գլխու ցաւերը, քթի խցումն և գէջ հոտը, քթի և կոկորդի արիւնհոսութիւնն, ականջի, քիթի և խաչափողի մէջ բուսած միսերը, ձայնի կերկերումը կամ մարիլն, և քիթի և խաչափողի ափրոդիտեան ախտն և հիւծախտը։ Նմանապէս կ'բուժէ նաև անդամալուծութիւններն և ջղացաւերն և անկարողութիւնը։ Կէս օրէ վերջ իր տան մէջ Բերա Պրուսա փողոց թիւ 1. ՆԾ. աղքատները ձրի։ 20—17

ԷԼԻՔՍԻՐ

ՏԸ ՔՕԼԱ ՄՕՆԱՎՈՆ
ELIXIR DE KOLA MONAVON

Այս էլիքսիրը գինիով բաղադրուած կազդուրիչ դեղերէն աւելի ազդու եւ միանգամայն զօրացուցիչ է։ Համն ու հոտը խիստ քաղցր ըլլալով դիւրաւ կ'խմուի եւ երկար տարիներ անեղծ կրնայ պահուիլ, առանց ազդեցութիւնը կորսնցնելու։ Հիւանդութենէ ապաքինողներ, տկարակազմ անձինք, ծերեր եւ իրենց ոյժն սպառող երիտասարդներ, գործածելով այս էլիքսիրը, իրենց նախնի ոյժը կ'վերագտնեն։ Անարիւնութիւնը, գունատութիւնը ջղային տկարութիւնը, սրտի բաբախումը, դժուարամարսութիւնը եւ ստամոքսի ընդհանուր հիւանդութիւնները քիչ ժամանակի մէջ կ'բժշկուին այս դեղով։ Կէս գլխու ցաւի, ինֆլուէնզաի, եւ ամէն կարգի ջղային հիւանդութիւններու ազդու դարմանն այս էլիքսիրն է. սրտի նեղուածքը, որ յաճախ ,յղի կանանց վրայ կ'տեսնուի, անմիջապէս կ'փարատի այս էլիքսիրով։
Կ'ծախուի բոլոր քեզավաճառանոցներու մէջ։ 26—7

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԴՐԱՄԱԳԼ. 200.000,000 ՖՐ
ՊԱՀԵՍՏՔ 50,000,000 ՖՐ.
ԱՄԲՈՂՋ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
Հալլաճեան խան Գարաքէօյ, Կալաթաչէրային մօտ
ՏԷՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ կողմ, Սուլթան Համամ

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷՆ կը կատարէ սեղանաւորական ամէն տեսակ գործողութիւն։
Փոխատուութիւն կ'ընէ արժէթղթոց վրայ։
Ընթացիկ հաշիւներ կ'բանայ՝ ի փոխարէն աւանդ թողուած արժէթղթոց։
Ֆրանսական ու օտար զանազան հրապարակներու վրայ շրջաբերութեան կ'դնէ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐԵՐ և ՎԱՐԿԱԳՐԵՐ։
Պորսայի հրամաններ կ'կատարէ կտրոններ կ'վճարէ։
Արժէթուղթեր կ'պահպանէ։
Դրամ կ'ընդունի Չէքի հաշուով։
Պայմանաժամով ՄՈՒՐՀԱԿՆԵՐ կուտայ, որոշեալ պայմաններով։
Վարկագրերու տէրերուն համար մասնաւոր ՍԱԼՈՆ ունի։
ԴՐԱՄԱՐԿՂՆԵՐ վարձու կուտայ։
Առեւտրական տոմսերու, բեռնագրերու և փոխանակագրերու արժէքը կ'գանձէ։
ՊՈԼՍՈՅ ՏԷՐ-ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ կը կատարէ ամէն տեսակ սեղանաւորական գործեր։
Վաճառաց վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ։
Վաճառք կ'ընդունի թէ' իբրեւ անպայման աւանդ՝ պարզ մթերոցչէք ստանալով և թէ՝ յանձնակատարութեամբ՝ ի Պոլիս կամ յարտասահման վաճառման համար։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Տարեկան 7 մէճ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 2 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ. Արտասահման 40 ֆր. 6 ամս 20, 3 ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

Իւրաքանչիւր թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ և այլ գրութիւններ ետ չեն դառնար։

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս, Nº 23-25, Պապը Ալի Ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի (56)

ՔԱՍԻՄ

ՎՐԷԺԽՆԴԻՐԸ

Վ. Ե. Պ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Կարաւանը մեծ դռնէ մ'անցնելով քաղաք մտաւ եւ կենդանիներու ոտքերն սկսան սոսկալի ճախրտուք հանել, փողոցի լպրծուն սալայատակներուն վրայ, մերթ ընդ մերթ սահելու վտանգէն ետ չկենալով զերծ մնալ։ Ուստի ջորեպաններն որ մեծ գուրգուրանք կ'ստածէին իրենց անասուններու վրայ, թէ անոնց ընթացքն հսկելու եւ թէ քաղաքին թոհուբոհին մէջ բան մը չկորսնցնելու կանխահոգութեամբ, գրաստներու պահպանութիւնը բաժնեցին իրենց մէջ ու պաշարը բեռցող գրաստն ալ Կարապետին յանձնելով, պատուիրեցին որ աչքը չորս բանայ եւ մեծ ուշադրութիւն ընէ բան մը չկորսնցնելու համար։

Տեղացի փոքրիկ չարաճճիներ, որք ընդհանրապէս ճարտարարուեստ գործարաններու մէջ աշխատողներ ըլլալով, իրենց սնած միջավայրին ազդեցութեամբ, պզտիկուց սովրած էին ամէն կարգի անառակութիւն, արտաքին երեւոյթէն խեղճ կռահելով Կարապետի անփորձութիւնն, անոր միամտութենէն օգուտ քաղելու դիտումով, աջէն ձախէն պաշարեցին խեղճ տղեկն ու սկսան արաբերէն լեզուով հարիւրաւոր հարցումներ ուղղել անոր։

Կարապետ թէեւ բնականէն խորամանկ, սակայն փառայեղ քաղաքին պերճութենէն շլացած եւ տղայոց ընդհանուր հարցերէն շուարած։

—Կարպօ էֆենտի, պոռաց ջորեպաններէ մէկուն, որ իր առջեւէն կերթար. էս տղաքը ինչ կ'ըսեն կօ ը՞.

եւ սրիկաներն անոր շուարումէն օգուտ քաղելով պաշտպանութեանն յանձնուած գրաստին վրայէն տոպրակ մը խլեցին ու սկսան փախչիլ։

Կարպիսի աղաղակներուն վրայ ջորեպանը իսկոյն տղոցն ետեւէն վազեց եւ մէկ երկու հարուածով տոպրակն անոնց ձեռքէն առնելով։

—Խելքդ ո՞ւր է տղայ պօռաց. ո՞ւր էնկէճ կ'ուտաս չան ձրյնձններուն։

Այս փոքրիկ միջադէպ, սթափեցուց անփորձ տղեկն ու սկսաւ աչալրջութեամբ շարունակել ճամբան, բնաւ կարեւորութիւն չտալով չորս կողմէ անցած դարձածներուն որոնցմէ բան չէր հասկնար արդէն։

Վերջապէս աջ ու ձախ շատ մը խոտորումներէ եւ քաղաքին մէջ կէս ժամու չափ տեղ քալելէ վերջ, կարաւանը հսկայ դռնէ մը ներս մտաւ, ու բեռները քակելով, հոն տեղաւորուեցաւ։ Կարապետ ալ արդէն յոգնած եւ քիչ մ'ալ յուսահատած ըլլալով՝ հակի մը վրայ երկնցաւ յոգնութիւն առնելու եւ այն օրն այնպէս անցուց։

Հետեւեալ առտուն քանի մը ասուխճանակից ընկերներով շուկայ իջան եւ ամէն մէկ խանութի առջեւ իրենց բերնին ջուրերը վազցնելով, սկսան շուկային շրջանն ընել։ Շաքարավաճառներու շուկան բոլորովին հիացուց խեղճ Կարապետն, որ ամէն խանութի առջեւ հազարաւոր տեսակ շաքարեղէններ տեսնելով իր տղայական դատողութեամբը չէր կրնար մեկնութիւն մը տալ անոնց։ Ցետոյ ասուի ծախողներուն բաժանումը մտան, հակառակ շուկային ուրիշ մասերուն մէջ տեսնուած աղմուկին, իրարանցումին, հոս ոչ ձայն կար ոչ ձուն, լուրջ դէմքով մարդիկ շուկային սպուար դէզերուն առջեւ լուռ ումունջ նստած՝ բնաւ բերան չէին բանար եւ եթէ յաճախորդի մը հետ խօսելու պէտքն զգային իսկ, խիստ ցածէն կ'խօսէին։ Կարապետի հայրենիքին մէջ լուրջ դէմք ըլլալու ամենամեծ յատկանիշը բարձր պօռալն էր եւ տղեկը այս շուկային մէջ տիրող ընդհանուր լռութիւնը տեսնելով։

—Ասոնք ազա՞ւ են, հարցուց ընկերներուն միամտութեամբ։

Ցետոյ մտան «Պէզէսթէն» բաղաքին, այնչափ սոսկալի բազմութիւն մը կ'վխտար շուկային այս բաժանման մէջ, որ անկարելի կ'թուէր մարդկային հեղեղը ճեղքելով առաջ անցնիլ։ Մունետիկներ հարիւրաւոր կողմերէ աջէն ձախէն ալ երթեւեկող հասարակութիւնն հին գորգի մը, վերարկուի մը եւ կամ ի վաճառ հանուած ո'և է ապրանքի մը գնութիւնը կատարելով գիները կ'բարձրացնէր և աճուրդը կ'ազդուէր։ Մեր ուղեւորները բառ մը իսկ չէին հասկնար այս հայհոյչներէն եւ կոկորդալիր պոռչտուքներէն, ամէն մարդ արաբերէն կ'խօսէր և այս քաղցր լեզուն օտար էր իրենց համար, միմիայն դիտելով կ'յագենային պազարին նորօրինակութիւնը։ Այսպէս, շուկային մէկ մասը միայն աչքէ անցնելէ վերջ, եւրոպական ապրանքներու յատուկ մասին հասած էին անզգալաբար, յանկարծ ճիչ մ'արձակեց Կարապետ։

—Պապէրնուդ վէգը նըզվէմ պօռալով,

—Ի՞նչ կայ տղայ, գոչեց ընկերներէ մին, չկրնալով նշանակութիւն տալ անոր այս իրարանցումին։

—Տըռնք հայեցէք տըռնք, յարեց պատանին, եւրոպական զգեստ հագած մէկ քանի գլխարկաւորներ մատնանիշ ընելով։

Ամբողջ ուղեւորներն անմիջապէս իրենց ուշադրութիւնն այն տարօրինակ հագուած մարդոց դարձուցին և Ակոն էմսպէրը, որ մէկ երկու անգամ Հալէպ երթեւեկած էր, սկսաւ բացատրութիւններ տալ անոնց՝ եւրոպական զգեստներու մասին։

Վերջապէս այս կարգի հիացումներով զարմացումներով, դիտողութիւններով մինչեւ իրիկուն վար վեր սլքտալէ վերջ պանդոկ վերադարձան և տխուր իրողութիւնն իր յուսահատեցուցիչ մերկութեամբը ցցուեցաւ անփորձ պատանեակին առջեւ։ Ալ ամէն բան լրացած, ճամբորդութիւնը վերջացած երազներն իրականացած էին. հիմա Հալէպի մէջ կ'գտնուէր, ի՞նչ պիտի ընէր այս ընդարձակ քաղաքին մէջ, ուր ամէն բան օտար էր իրեն համար և ոչ զոք կ'ճանչնար։ Գոնէ լեզուն հասկնար, մինչեւ մէկ աստիճան յոյս մը կրնար տածել գործ գտնելու, բայց դժբախտաբար արաբերէն բառ մ'իսկ չէր գիտեր և սովրելն ալ բնաւ խելքը չէր կտրեր։ Իրաւ հայրենակից վաճառականներ կային Հալէպի մէջ. սակայն անոնց եւ ոչ մէկին կ'գիջանէր դիմել, նկատելով որ իբրեւ տունէն փախչող տղայ, պիտի մերժէին զինք ընդունիլ ու գուցէ ծնողացը քով վերադարձնել փորձելով, խաղք խայտառակ ընէին ամբողջ քաղաքին մէջ։

Քանի մը օր վերջ, չքաւոր ուղեւորներէ ոմանք գործ գտան, ոմանք հեռուները գացին, ոմանք ծառայութեան մտան, վերջապէս իւրաքանչիւրն իր գլխուն ճարը նայեցաւ եւ խեղճ պատանեակն առանձին մնալով, սկսաւ յուսահատելու աստիճան տխրիլ. ինք որ վրաժողութեան սարսռացումին առջեւ չկրնալով գլուխ խոնարհեցնել՝ մարդ ըլլալու միակ տենչով, հեռացած էր հայրենիքէն, հիմա ապրելու դժուարութեան առջեւ շուարած, չէր գիտեր որ կարաւանին մեկնելէն վերջ գլուխն ո՞ւր պիտի հանգչեցնէր, ի՞նչ պիտի ուտէր։ Բանի խորհէր, յուսահատութիւնն այնչափ կ'կրկնապատկուէր եւ հպարտութենէն բան մը չէր յայտներ մէկուն, մինչեւ իսկ ճամբան զինք պաշտպանող վաճառականին դիմել չէր զիջանէր, նկատելով որ անիկայ չէր բարեհաճած զինք փնտռելու։

Ո՛հ Խոյեաններու տան մէջ կրած նախատինքը շատ ծանր ազդած էր Կարապետին որ հոգեկան այս մաշացու հարուածին տպաւորութեան տակ սկսած էր բուռն անձնասիրութիւն մը սնուցանել իր մէջ. եւ հիմա արժանապատուութիւնն ամէն նկատումէ, մինչեւ իսկ անօթի մնալէ վեր կը դասէր։ Ուրիշին ծանրութիւն չըլլալ. այս էր իր ընդհանուր սկզբունքն եւ այնչափ սաստկութեամբ յարած էր անոր որ այս հասակին մէջ հայրենիքէ հեռու, ծնողացը տեսութենէն զուրկ ապրիլ յանձնառու ըլլալէ վերջ, ալ պատառ մը հացի համար չէր կրնար խոնարհիլ։

Սակայն պաշտպան վաճառականը չէր մոռցած զինք, այս մարդ իր բարեսրտութեան չափ խելք եւ հեռատեսութիւն ունենալով, արդէն իսկ կչռած էր Կարապետին արժանիքն եւ համակրած անոր, ուստի Հալէպի մէջ տեղաւորուելէ յետոյ իր քով կանչեց պատանին եւ հոգածու ձեւով մը։

—Տղա Կարապետ, ի՞նչ պիտի բանիս հարցուց։

Շար.